

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2012 – 2015

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Lukáš Klíma

Sportovní fotografie od počátku po současnost

Praha 2015

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Hugo Schreiber

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR FULL-TIME STUDIES

2012 - 2015

BACHELOR THESIS

Lukáš Klíma

Sports photography from its beginning to the present day

Prague 2015

The bachelor thesis work supervisor: PhDr. Hugo Schreiber

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 28.5. 2015

Jméno autora

Poděkování

Chtěl bych poděkovat svému vedoucímu práce panu PhDr. Hugovi Schreiberovi za odborné vedení, za čas a cenné rady, které mi pomohly při psaní mé bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce se věnuje vývoji sportovní fotografii, jako specifického reportážního žánru s přihlédnutím k technickým a technologickým aspektům. Na základě odborné literatury se v úvodní kapitole věnuje vývoji sportovní žurnalistiky a sportu v tištěných médiích, nejenom ve světě, ale i u nás. Následně se zabývá obecně o sportovní fotografii, její historii a proměny v Čechách. Dále rozepisuje rozvoj techniky a je zaměřená i na české osobnosti sportovní fotografie z dob minulých, ale i z dob současných. Důležitou součástí v odborné práci je kapitola, která se zabývá nastavením digitální zrcadlovky, kde je popsán expoziční čas, clona, ISO, WB (white balance - vyvážení bílé), ostření a jiné. Praktická část na základě srovnání se zaměřuje na tři stanovené hypotézy.

Klíčové pojmy

Clona, čas, expozice, histogram, ISO, Kelvinova stupnice, panning, RAW, remote kamera, sekvenční snímání, sportovní fotografie, sportovní žurnalistika, vyvážení bílé, zoom efekt.

Annotation

The objective of this thesis is to discuss the evolution of sports photography, and technical as well as technological aspects of it. The first chapter describes the evolution of sports journalism in printed media both in the Czech Republic, and worldwide. It then elaborates on sports photography in general, its Czech history, variations, and famous people involved in photography. The key part of the thesis explains how digital cameras work including the exposure time, lens, ISO, white balance, and focus. The practical section focuses on the comparison of three given hypotheses.

Key words

Exposure, histogram, ISO, Kelvin temperature scale, Lens, panning, RAW, remote camera, sequential recording, sports journalism, sports photography, timing, white balance, zoom effect.

OBSAH

ÚVOD	8
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 SPORTOVNÍ ŽURNALISTIKA	10
1.1 Vývoj sportovní žurnalistiky	10
1.2 Sport v denním tisku.....	10
1.3 Sportovní časopisy.....	12
1.4 Sportovní žurnalistika v Evropě	13
1.5 Sport v českém tisku.....	15
2 SPORTOVNÍ FOTOGRAFIE	21
2.1 Sportovní fotografie.....	21
2.2 Česká sportovní fotografie.....	23
2.2.1 Historie a počátky	23
2.2.2 Rozvoj techniky	25
2.2.3 Osobnosti.....	28
3 NASTAVENÍ FOTOAPARÁTU	31
PRAKTICKÁ ČÁST	41
ZÁVĚR	58
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	60
SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK	64
SEZNAM PŘÍLOH	65

ÚVOD

Sportovní fotografii od počátku po současnost jako téma pro svou bakalářskou práci jsem si vybral ze dvou důvodů. Prvním je, že sport je mým velikým koníčkem a věnuji se mu takřka denně. Druhým důvodem byla fotografie, ke které jsem se dostal na univerzitě v prvním ročníku studia. Zaměřil jsem se na reportážní styl, který je v mnoha ohledech specifický, a proto jsem chtěl tyto dvě věci spojit v jeden celek. Dalším důvodem byl, že jsem si chtěl rozšířit své dovednosti a poznatky ohledně fotografování sportu.

Sportovní zpravodajství je v dnešním denním tisku nezanedbatelnou součástí všech hlavních deníků. Ty věnují vždy alespoň jednu stránku o sportovním dění s ilustracemi fotografií. Největším českým deníkem, který se plně věnuje sportovnímu zpravodajství, je deník Sport. Figuruje zde nebývale velký prostor pro sportovní fotografie napříč spektrem všech odvětví sportů.

Sportovní fotografie se zároveň objevuje i ve významných novinářských fotografických soutěžích, jako je např. World Press Photo, nebo Best of Photojournalism, popř. česká ekvivalence Czech Press Photo.

Cílem této práce je popsat vznik a vývoj sportovní fotografie a její proměny za pomoci komparativní a strukturální metody, analýzy pramenů a odborné literatury. Práce se bude věnovat vývoji sportovní fotografie, jako specifického reportážního žánru s přihlédnutím k technickým a technologickým aspektům. Na základě odborné literatury se budu v úvodních kapitolách věnovat vývoji sportovní žurnalistiky a sportu v tištěných médiích nejen ve světě, ale i u nás. Příkladem může být světový deník Morning Herald. Následně se budu zabývat obecně sportovní fotografií, její historií a proměnami v Čechách. Dále vysvětlím rozvoj techniky a nevynechám ani české osobnosti sportovní fotografie z dob minulých, ale i z dob současných. Jako je například Stanislav Tereba nebo Jiří Koliš. Důležitou součástí v mé odborné práci je kapitola zaměřena na nastavení digitální zrcadlovky, kde se zaměřuji na expoziční čas, clonu, ISO, WB (white balance - vyvážení bílé), ostření aj.

V praktické části budu srovnávat dva postupy vzniku sportovní fotografie pomocí digitální a analogové zrcadlovky. Zdokumentuji jedno fotbalové utkání, kdy

první poločas budu fotografovat na digitální zrcadlovku, a druhý poločas bude záznam uložen na kinofilm. Zaměřím se na vhodný výběr místa pro pořízení snímků, přípravu před utkáním a následným nastavením fotoaparátu. Nevynechám ani popis následného zpracování fotografií v počítačovém programu Adobe Photoshop Elements 8.0.

Ve své práci jsem čerpal informace z knihy Základy digitální fotografie od Toma Anga stran nastavení expozice, ukládání fotografií do formátu RAW nebo JPEG, vyvážení bílé nebo zostření snímků. Informace týkající se remote kamery byly čerpány z knihy Velká sportovní fotografie od autora Martina Kozáka. Zmínky o vývoji české sportovní fotografie byly použity informace z knihy Naučte se fotografovat sport kreativně, kterou napsal Jiří Koliš.

TEORETICKÁ ČÁST

1 SPORTOVNÍ ŽURNALISTIKA

1.1 Vývoj sportovní žurnalistiky

Začátek historie sportovní žurnalistiky je spojen s Velkou Británií a USA. Základní principy, které byly používány, přetrvávají i dodnes. Ostatní země měly vlastní postupy, avšak vliv Velké Británie a USA ve sportovní žurnalistice byl značně patrný ve druhé polovině 19. století. Tehdy se v evropském tisku začala objevovat sportovní rubrika. Prvním náznakem, kdy se sportovní žurnalistika objevila v tisku, bylo 18. století v aglo-amerických novinách. Převážně šlo o zprávy, které popisovaly tehdejší populární sporty, jako byly dostihy, kriket nebo box. Nejednalo se o stálé zpravodajství, ale spíše o vyplnění volného prostoru v obsahu, které bylo často nahodilé, popř. se týkalo významné společenské osoby. Vyskytly se také případy, kdy šéfredaktor nechal vydat článek o sportovní události, která byla zajímavá jen třeba tím, že Brit boxoval s Američanem. To vše se odehrávalo na počátku 19. století.¹

1.2 Sport v denním tisku

Roku 1817 byla v londýnských denních novinách Morning Herald zavedena zřejmě první samostatná sportovní rubrika.² Ostatní deníky ale nadále nechávaly důkladnější informace o sportu týdeníkům, kteří se specializovali výhradně na sport. Dvanáct let poté co Morning Herald zavedl sportovní rubriku, s ní přišel i deník The Times.

Z počátku byly sportovní rubriky velice stručné a zpravidla šlo o část vyhrazené

¹ LUKŠŮ, D. *Počátky sportovní žurnalistiky na stránkách periodického tisku na přelomu 19. a 20. století. Sport jako součást českého masového tisku*. Praha, 2011. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze. Institut komunikačních studií a žurnalistiky, katedra mediálních studií. Vedoucí disertační práce: Doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.

² GUTTMANN, A. *Sports: The First Five Millennia*. USA: University of Massachusetts Press, 2004. ISBN 978-1-55849-470-1. s. 180.

stránky. V rubrikách se objevovaly často jen místní zprávy, jelikož v době, kdy nebyl vynalezen ještě telegraf, bylo velmi složité získat informaci ze zahraničí.

Poté co si vydavatelé levných bulvárních novin uvědomili, že má sport pozitivní vliv na prodej, začal dostávat větší prostor. James Gordon Bennett byl první, kdo přišel na to, jak komerčně využít potenciál sportu v tisku. V jeho listech New York Herald se stal box nebo koňské závody předmětem pravidelného zpravodajství. To mělo pozitivní vliv na jeho strategii senzací, která zvyšovala náklad. Bennett zavedl, aby sport měl takřka stejnou úroveň jako hlavní obsah, kterým byl zločin nebo násilí. I ostatní listy přinášely sportovní informace, avšak Bennettův způsob byl výjimečný. „*Bennett například neváhal nasadit osm reportérů a ve svém listu den před konáním podniku uveřejnit na titulní straně dvousloupcový materiál, další zvláštní články pak po skončení závodů.*”³ Dalším významným krokem pro New York Herald se stalo využívání telegrafů ve sportovním zpravodajství. Telegraf měl na rozvoj sportovního novinářství výrazný vliv. Prostřednictvím telegrafu byla roku 1849 poslána zpráva od reportéra "Uncle Joe" Elliott z Baltimoru do newyorské redakce o boxerském zápasu o titul amerického šampiona. Pomocí telegrafu bylo nejenom možné zasílat místní zprávy na delší vzdálenosti, ale zároveň se daly tisknout i aktuální zprávy.

Se začátkem sportovní žurnalistiky autoři přemýšleli jak víc ztraktivnit tento styl, a tak začali propagovat i sportovní osobnosti. Boxer John Carmel Heenan byl právě jedním z prvních amerických sportovců, kterého proslavila sportovní žurnalistika.

S nástupem baseballu se od 40. let 19. století význam sportu v USA výrazně zvýšil. Baseball začal nejprve propagovat v tisku Henry Chadwick i navzdory tomu, že si ostatní mysleli, že o baseball není tak velký zájem. Jeho snažení vyústilo v roce 1862, kdy mu vyšel článek o baseballu v tisku New York Daily Times. Baseball a jeho oblíbenost začala růst, protože byl schopný oslovit velké publikum napříč společenskými třídami. V roce 1862 se stal Chadwick úplně prvním sportovním novinářem jako specialista na baseball u New York Herald.

První samostatná sportovní redakce vznikla v deníku New York World, kterou v roce 1883 koupil Joseph Pulitzer. Tento představil, tzv. žluté žurnalistiky považoval

³ LUKŠŮ, D. *Počátky sportovní žurnalistiky na stránkách periodického tisku na přelomu 19. a 20. století. Sport jako součást českého masového tisku.* Praha, 2011. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze. Institut komunikačních studií a žurnalistiky, katedra mediálních studií. Vedoucí disertační práce: Doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.

sport za výrazný prvek v tisku, který má rychlý dopad na čtenáře. Dalším novým prvkem v tisku se roku 1895 stala zvláštní sportovní příloha, kterou jako jednu z prvních zavedl William Randolph Hearst, a to v deníku New York Journal. Již zmíněné baseballové a další sportovní zprávy se vedle informací z burzy a policejního sloupku staly neoddělitelnou součástí velkých metropolitních deníků.

Stejně jako v USA se baseball stal důležitý pro tamější žurnalistiku, tak pro britský tisk to byl převážně fotbal. Z počátku o fotbale psaly jen místní noviny. Mezi prvními novinami, které začaly tisknout fotbalové vydání, byly v roce 1888 noviny Echo z Liverpoolu. Aktuální výsledky vycházely ještě v sobotu večer, proto museli spolupracovníci novin své zprávy ihned po zápase telegrafovat do své redakce. Zvláštním druhem novin byly Pink Un a Green Un, jelikož si je mohli koupit fanoušci po cestě ze zápasu. Výroba těchto novin probíhala tak, že reportér diktoval telefonem události, které se právě odehrávali na hřišti. Zpravodaj musel často jedním okem sledovat hru a druhým své zápisky. Často se stávalo, že fotbalové komentáře nedávaly smysl a souvislost.

1.3 Sportovní časopisy

Ve Velké Británii během prvních třiceti let výrazně rostla produkce specializovaných časopisů. Jejich vydavatelé byli často i hlavní autoři článků a zároveň vlastníci nebo manažeři. Na přelomu 18. a 19. století byl Pierce Egan st. výraznou osobností počátků britské sportovní žurnalistiky. Byl populárním autorem reportáží z boxu, které publikoval v časopisu Weekly Dispatch.

Sporting Magazine se stal prvním časopisem, který měl sport přímo ve svém názvu. Tento časopis poskytoval nejen informace o sportu, jako byl např. box, plavání či atletika, ale také zprávy společenské nebo politické. Až Bell's Life in London and Sporting Cronicle z roku 1822 podával informace jen o sportu. Robert Bell tento časopis prodal Williamu Clementovi v roce 1824 a více než padesát let patřil mezi nejprodávanější sportovní časopisy ve Velké Británii. Bell psal o sportech napříč všemi společenskými vrstvami, ať už to byly např. dostihy nebo kriket z vyšší společenské vrstvy nebo naopak box či fotbal z nižší společenské vrstvy. Nezapomněl ani na zprávy o politice nebo královské rodině. Bell se svým časopisem měl dominantní postavení v

Británii. Přišel o něj však ve druhé polovině 19. století v důsledku toho, že začaly stoupat prodeje sportovních magazínů ve Velké Británii. Výrazné postavení si získaly v roce 1859 sportovní listy Sporting Life. Od roku 1883 již nevycházely jako listy, nýbrž jako deník, který poskytoval informace o všech sportech, ale také o zahraničním zpravodajství např. z USA, Francie a jiných zemí. Deníku Sporting Life se podařilo v roce 1886 pohltnit Bell's Life. Nebyl to však jen Sporting Life, ale také např. Sportsman nebo Sporting Chronicle, jež se zabývaly především dostihy. Výjimkou byl týdeník Athletic News, který nepsal o dostizích, jež byly v té době velmi populární, ale o fotbale. Pro tento týdeník byly zprávy o fotbale dobrým tahem, neboť se prodávaly ve velkém. Za deset let existence Athletic News se prodej zvýšil na čtyřnásobek. „*Athletic News přinášel nejen podrobný výsledkový servis, zákulisní informace, ale také zasvěcené komentáře svých redaktorů: Johna J. Bentleyho nebo Jamese Cattona, kteří byli nejen novináři, ale také vlivnými funkcionáři fotbalového hnutí.*”⁴

Ve 20. letech 19. století začal vycházet první americký časopis, který byl zaměřený jen na sport. Stejně jako Bell's Life in London, který se nezabýval jen rybařením a kriketem, ale i ostatními sporty, byl vydáván Williamem Porterem i newyorský týdeník Spirit of the Times. Časopisy Spirit of the Times a American Turf Registr byly zaměřeny na vyšší společenské vrstvy. Naopak na sporty nižší společenské vrstvy se zaměřovaly např. New York Clipper nebo National Police Gazette.

1.4 Sportovní žurnalistika v Evropě

Eugene Chapus byl první v Evropě, který roku 1854 založil časopis zaměřený jen na sport. Šlo o francouzský časopis Le Sport, který patřil k nejstarším časopisům v Evropě. Stejně jako tomu bylo u amerických nebo britských časopisů zaměřených na sport, se věnovali především oblíbeným dostihům. I cyklistické časopisy byly velmi populární. Jedním z nich byl např. časopis Le Vélocipéd Illustré založen Richardem Lesclidem, který informoval o cyklistických výsledcích nebo článcích o cyklistice a vycházel na čtyřech stranách.

⁴ LUKŠŮ, D. *Počátky sportovní žurnalistiky na stránkách periodického tisku na přelomu 19. a 20. století. Sport jako součást českého masového tisku.* Praha, 2011. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze. Institut komunikačních studií a žurnalistiky, katedra mediálních studií. Vedoucí disertační práce: Doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.

Obrázek 1: Cyklistický časopis Le Vélocipède Illustré z roku 1869

Zdroj: Cyklistický časopis Le Vélocipède Illustré z roku 1869, online, cit. 2015-02-28⁵

Henri Desgrange⁶ se jako bývalý cyklistický závodník stal ředitelem a také editorem sportovního deníku L'Auto a v roce 1903 byl u vzniku cyklistické Tour de France. Založil ji proto, aby rozšířil a podpořil prodej časopisu ve Francii. Což se mu podařilo a objem prodaných výtisků rostl.

V Evropě se sportovní časopisy nepsaly jen ve Velké Británii nebo ve Francii, ale také např. v Německu nebo Rakousku. V roce 1880 byl vytvořen v německém jazyce první sportovní časopis Allgemeine Sportzeitung. Viktor Silberer⁷ z Vídně byl vlastníkem a vydavatelem tohoto sportovního časopisu. Psal o všech sportech té doby, jako byla např. cyklistika, atletika, fotbal nebo dostihy apod. V Německu docházelo k soupeření mezi sportovními vydavateli. Většina sportovních časopisů měla samostatnou sportovní část. Až v roce 1886 noviny München Neueste Nachrichten psaly např. o

⁵ Cyklistický časopis Le Vélocipède Illustré z roku 1869. [online]. veřejný zdroj [cit. 2015-02-28].

Dostupné z:

http://translate.google.cz/translate?hl=cs&sl=fr&u=http://fr.wikipedia.org/wiki/Le_V%25C3%25A9locip%25C3%25A8de_illustr%25C3%25A9&prev=search.

⁶ Henri Desgrange (1865 – 1940), byl francouzský novinář a cyklista.

⁷ Viktor Silberer byl rakouský novinář a sportovní publicista. Zajímal se např. o veslování, létání s balónem a jezdeckví.

loveckých nebo cyklistických akcích nebo o výsledcích z dostihů. V 90. letech 19. století se v Německu začalo rozvíjet zpravodajství o sportu. Noviny München Neueste Nachrichten měly prvenství v informovanosti o sportu, jelikož ostatní listy v Německu zavedly rubriky o sportu až na začátku 20. století.

Německou sportovní žurnalistiku ovlivnili přistěhovalci z Velké Británie, kteří se v Německu stali sportovními novináři. Byl mezi nimi např. Thomas H. S. Walker, který založil první cyklistické časopisy, jako byl, Das Velocipede nebo Der Radfahrer. Dalším byl John Bloch, který byl předsedou kriketového a fotbalového svazu v Německu. Podařilo se mu převzít noviny Ballspiel-Zeitung a přejmenoval je na Spiel und Sport.

Časopisy nebo noviny se často spojovaly s externími dopisovateli. Mnohdy se jednalo o samotné sportovce. Šlo např. o Kurta Doerryho, který závodil na trati 100 metrů, 400 metrů nebo na 110 metrů s překážkami a zároveň psal zprávy z prvních olympijských her v Athénách v roce 1896.

Důležitou rolí v německé sportovní žurnalistice byl vznik specializovaných tiskových agentur zaměřených na sport. Tyto agentury nejenže poskytovaly texty, ale i fotografie z různých sportovních akcí. Jednalo se např. o Sportliche Rundschau nebo Deutsche Sportkorrespondenz.

1.5 Sport v českém tisku

V českém tisku se první zprávy o sportu objevily již v první polovině 19. století. Šlo o zprávy, které se zabývaly různými aktivitami, zejména sportovními nebo tělocvičnými. Ze začátku byly tyto sportovní události jen součástí článků, které se zabývaly jinými událostmi. O prvních veslařských závodech u nás psaly jen stručně Pražské noviny v roce 1845.

Od roku 1834 vycházel časopis Světozor s přestávkami, který obsahoval mimo jiné také sportovní rubriku. Nakladatelství J. Otto získalo v roce 1899 časopis Světozor. Více jak třicet let vycházel v tomto nakladatelství.

Až v posledních třiceti letech 19. století začal rozvoj zpravodajství zabývající se sportem. Od roku 1863 se začal zvyšovat počet vycházejícího tisku u nás. Tento rostoucí počet zapříčinil i vyšší konkurenci na trhu tisku. Noviny mezi sebou bojovaly o

získání přízně většího počtu čtenářů, a tak dávaly ve svém tisku prostor např. pro kulturu, kriminalitu nebo sport. Články o sportovních událostech byly vkládány mezi ostatní denní zprávy. V denních listech stále nebylo na konci 19. století informování o sportu pravidelné, jelikož se nekonalo mnoho sportovních akcí. V souvislosti s tím se nejvíce o sportu v tisku psalo na jaře a na podzim. V této době se konaly nejrůznější závody (např. cyklistické závody v Praze, lehká atletika, veslařství) či koňské dostihy nejen v Praze na Smíchově, ale i Velká pardubická. Naproti tomu v létě a v zimě se o sportu psalo minimálně nebo jen výjimečně. V zimě se psalo např. o bruslařství.

Na začátku 20. století začala přibývat práce zpravodajcům, kteří se zaměřovali na sport. V souvislosti s tím se začalo také více psát o sportu. Pravidelně se nejvíce psalo o fotbalových utkáních, které se konaly i několikrát do týdne. Naopak např. o veslařství nebo cyklistických závodech se psalo méně, protože byly pořádány za rok jen několikrát. Pořádání fotbalových utkání mělo výhodu v tom, že nebylo omezeno počasím, jako tomu bylo u ostatních sportů. V českém deníku Národní politika se nejvíce objevovaly sportovní zprávy. Nejvíce se psalo o fotbale a v menší míře o veslařství nebo cyklistice.

Fotbal vznikl v Anglii v 16. století, kde tamní soukromé střední školy začaly vést děti ke sportu. Zpočátku byla pravidla neuspořádaná zejména proto, že každá ze škol používala svá vlastní. Důvodem byly podmínky a možnosti školy, ve kterých se nacházely. Např. velikost hřiště nebo počet hráčů. Postupem času vznikly dvě hlavní formy pravidel. V první verzi se míč po hřišti přenášel rukama, jako to dnes známe z ragby. A v druhé se do míče klasicky kopalo.

*„První samostatnou sportovní rubriku - část novinového obsahu jasně označenou titulkem, s materiály tematicky se týkajícími sportu - zavedl na českém území na začátku 80. let pražský německý deník Prager Tagblatt.”*⁸ Tento deník se ve své sportovní rubrice z roku 1880 nejprve zaměřoval na dostihy, a to nejen na našem území, ale také např. ve Vídni, Bratislavě, atd. Nebyly to jen koňské dostihy, ale také se věnoval veslování či cyklistice. Sportovní rubrika „Sport” v deníku Prager Tagblatt se

⁸ LUKŠŮ, D. *Počátky sportovní žurnalistiky na stránkách periodického tisku na přelomu 19. a 20. století. Sport jako součást českého masového tisku.* Praha, 2011. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze. Institut komunikačních studií a žurnalistiky, katedra mediálních studií. Vedoucí disertační práce: Doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.

ze začátku objevovala málo. Zlom nastal až v roce 1900, kdy se tato rubrika již stala součástí obsahu deníku Prager Tagblatt.

V roce 1886 se věnoval sportovním zpravodajstvím staročeský tisk Hlas národa. Tento tisk se dříve jmenoval Pokrok. Hlas národa poskytoval sportu velký prostor, který zabíral i více než jeden sloupec v tisku. Zpravodajem, který se zaměřoval na sport, byl v tomto deníku Maxmilián Švagrovský. „Prostoru v deníku využíval Švagrovský k propagaci svých sportovních aktivit, ať už šlo o roudnické podniky nebo o závody dalších klubů a organizací, ve kterých se angažoval (ČÚJV, AC Sparta, VK Blesk, cyklistické družstvo Trojlístek).”⁹ Když Švagrovský odešel z Hlasu národa, převzal sportovní zpravodajství Vilém Henry Heinz. Postupem času se zvětšoval prostor pro zprávy z oblasti sportu. Na konci 19. století, resp. v roce 1899, už byly sportu věnovány čtyři stránky. Zprávy o sportu vycházely ve sportovní příloze pod názvem Sportovní věstník.

Většina českých novin se v posledních deseti letech 19. století věnovala sportu pomálu. Sportu se ve větší míře než noviny zabývaly sportovní časopisy, kterými byly např. Cyklista nebo Sportovní obzor. Zlom nastal v době, kdy začínal být sport populární, a tudíž začala růst poptávka po kvalitnějších sportovních informacích i v denním tisku.

V roce 1897 zanikl časopis Sportovní obzor, který začal vycházet v roce 1893 a jediným sportovním časopisem u nás byl tedy už jen Cyklista. Poslední jeho číslo vyšlo v roce 1903. Vedly se jednání s denními tisky, aby zavedly pravidelné sportovní rubriky, které nakonec byly zavedeny. Na konci 19. století se přidávaly další noviny, které psaly o sportovním zpravodajství, např. Lidové noviny, Národní listy apod. V roce 1906 byla zavedena Antonínem Vratislavem Bejčkem také sportovní část v listech Právo lidu. O sportovním zpravodajství psal také časopis Sport a hry, noviny České slovo, Samostatnost apod.

Národní listy byly první české noviny, které jako první zavedly sportovní rubriku. Byly založeny v roce 1861, u jejich počátku stál např. J. E. Purkyně, F. Palacký nebo F. L. Rieger. Vydavatelem a zakladatelem těchto novin byl Julius Grégr.

⁹ LUKŠŮ, D. *Počátky sportovní žurnalistiky na stránkách periodického tisku na přelomu 19. a 20. století. Sport jako součást českého masového tisku*. Praha, 2011. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze. Institut komunikačních studií a žurnalistiky, katedra mediálních studií. Vedoucí disertační práce: Doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.

Informace ze sportu se v Národních listech začaly objevovat už v 70. letech 19. století. Postupem času se sportovní zpravodajství v těchto novinách rozšiřovalo, za což vděčí zejména redaktorovi a vzdělanému žurnalistovi Karlu Čuprovi.¹⁰ Možným důvodem, proč psal o sportu mohlo být to, že byl sám aktivním šermířem. Nejvíce psal o koňských dostizích, bruslení nebo právě šermu. K padesátému číslu Národních listů v roce 1899 byla vydaná i samostatná sportovní část „Sport“, která podávala informace z fotbalu, automobilismu, letectví, dostihů, cyklistiky, lovu nebo bruslařských závodů. O týden později vyšla sportovní část v Národních listech opět. Ředitel Národních listů Prokop Grégr podporoval, aby sportovní část v těchto novinách vycházela každou neděli. Sportovní zpravodajství v Národních listech vycházelo i v týdnu, i když v menším rozsahu. V důsledku změny ředitele těchto novin se v roce 1900 sportovní část zmenšila a v této podobě pak vycházela i v dalších letech. Po Karlu Čuprovi převzal v roce 1903 sportovní rubriku Karel Reisner, kterému se nepodařilo dosáhnout rozšíření sportovní rubriky. Po třech letech z Národních listů odchází a na jeho místo nastupuje Vilém Heinz. Z rodiny Grégrových v roce 1910 přešly Národní listy do vlastnictví Pražské akciové tiskárny. Tuto tiskárnu řídil Alois Rašín a Karel Kramář, kteří byli členy Národní strany svobodomyšlné, tj. Mladočeši.

Dalším deníkem, který se věnoval sportovnímu zpravodajství, byla Národní politika vycházející od roku 1883. Národní politika patřila na přelomu 19. a 20. století k nejúspěšnějším českým deníkům. O sportu poprvé psal v roce 1900. Nejvíce místa se ovšem věnovalo fotbalu, vedle kterého se také zaměřoval tento deník na šerm, bruslení, lyžování, šachy, cyklistiku, atletiku, veslařství, střelbu, tenis apod. Zpočátku vycházel „Sport“ jen v neděli, v roce 1900 už každý den. V Národní politice založil sportovní rubriku Stanislav Práchenský za podpory šéfredaktora tohoto deníku Ludvíka Bratršovského. Nejdéle, a to třicet let, vedl sportovní rubriku Národní politiky Jaroslav Kalva, který byl známým propagátorem motorismu.

O sportovním zpravodajství psaly i deníky mimo Prahu. Příkladem mohou být Lidové noviny v Brně, které patřily na začátku 20. století k jedněm z největších deníků na Moravě. Sportovní rubrika se v Lidových novinách objevila v roce 1900 pod názvem „Věstník sportovní“. Tato rubrika podávala např. informace o lyžování v Novém Městě

¹⁰ Karel Čupr byl syn Františka Čupra spoluzakladatele Národních listů.

na Moravě. Věstník sportovní vycházel každou neděli. Sportovní rubrika „Sport“ vycházela každý den v Lidových novinách od roku 1906.

Do první světové války hrál důležitou roli ilustrovaný týdeník Sport a hry, který vycházel od roku 1902 do roku 1914, jehož zakladatelem byl Josef Václav Kaufmann.¹¹ Tento týdeník byl výjimečný tím, že ho tvořili zkušení novináři z oblasti sportu, obsahoval sportovní fotografie a sportovní reportáže. Jen první číslo Sportu a her vyšlo na červeném papíru, což nebylo neobvyklé, neboť v této době sportovní časopisy vycházely na barevném papíru. Věnoval se např. závodům v lyžování, atletice, fotbalu, střelbě, cyklistice, apod. Na první straně těchto novin se po většinou objevovaly informace z kované, což v této době bylo neobvyklé, jelikož ostatní noviny měly na první straně většinou reklamu. Časopis Sport a hry vycházel nejdéle a také nejpravidelněji v období před první světovou válkou u nás.

Konkurentem časopisu Sport a hry se stal časopis Start, který vydával Josef Vosátka od roku 1902. Časopis Start začal zveřejňovat mimo jiné cizojazyčné rubriky nebo citovat zahraniční sportovní noviny a časopisy. Časopis se dostal do ekonomických potíží, čemuž nasvědčovalo i to, že se v něm často střídali nejen vydavatelé, ale také majitelé. Nakonec skončil časopis Start v roce 1903.

Od roku 1907 do roku 1910 vycházel časopis Sportovní přehled, který obsahoval též sportovní rubriku.

Dalším časopisem u nás byly Sportovní listy, které vycházely od roku 1908. Sportovní listy psaly např. o hokeji, boxu, kované, automobilismu, veslařství, apod.¹² Až do druhé poloviny 30. let 20. století tento časopis vycházel.

Časopis Sport, který vycházel od roku 1913, se zaměřoval převážně na fotbal. Asi jako většina tehdejších časopisů, i časopis Sport skončil vypuknutím první světové války.

Během první a druhé republiky Československa i Protektorátu Čechy a Morava vycházel časopis Pestrý týden. Byl založen v roce 1926. Tento týdeník byl vydáván a

¹¹ Narodil se v roce 1879 a zemřel v roce 1911 v Praze, byl to sportovní redaktor a zakladatel časopisu Sport a hry.

¹² LUKŠŮ, D. *Počátky sportovní žurnalistiky na stránkách periodického tisku na přelomu 19. a 20. století. Sport jako součást českého masového tisku*. Praha, 2011. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze. Institut komunikačních studií a žurnalistiky, katedra mediálních studií. Vedoucí disertační práce: Doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.

tištěn v Praze na Smíchově v Grafických závodech Václav Neubert a synové. Pestrý týden přestal vycházet v roce 1945, ještě než vypuklo pražské povstání.

Ze současných časopisů, které se zaměřují na sport je např. časopis Hattrick. Ve sportech znamená hattrick to, že hráč v jednom zápase vstřelí tři góly např. v hokeji či fotbale. Časopis Hattrick píše hlavně o fotbale, ale také se zabývá jinými sporty jako např. hokej, atletika, florbal apod. Mezi sportovní fotografy Hattricku patří Jakub Syrůček.

V současné době obsahuje mnoho novin i sportovní zpravodajství. Např. Mladá fronta DNES, Metro, Deník Sport. Deník Sport se zaměřuje na všechny sport např. na fotbal, hokej, cyklistiku, volejbal, vodní slalom, tenis, motorismus, atletiku, zimní sporty, basketbal, golf, apod. Deník Metro vychází každý den a obsahuje informace ze všech oblastí, mimo jiné i ze sportu. Poskytuje informace ze všech oblastí sportu. Mladá fronta DNES přináší stejně jako deník Metro informace ze všech oblastí a také i sportovní zpravodajství.

2 SPORTOVNÍ FOTOGRAFIE

2.1 Sportovní fotografie

Není jednoduché přesně definovat co je to sportovní fotografie. Můžeme ale říci, že jde o fotografický žánr, který zachycuje všechny sporty. Sportovní fotografie v sobě obsahuje např. jedinečné okamžiky, dramatičnost, dynamiku, pohyb, emoce nebo zážitky. Při pořizování sportovní fotografie je důležité, aby se fotoreportér uměl rozhodovat, a to velmi rychle. Dále také musí umět předvídat vývoj situace, být rychlý na spoušti nebo prostě být ve správnou dobu na správném místě.

Obrovský rozvoj sportovní fotografie zaznamenala ve 30. letech 20. století, kdy se celebritami začali stávat samotní sportovci. Fotografie sportovců se stále více dostávaly do novin nebo časopisů. Začaly se objevovat mezi prvními fotoaparáty takové, které dokážou mít rychlost závěrky až 1/1 000 s. Takovým snímkům se říká momentní fotografie. Díky tomu fotografie mohly divákům nabídnout zmražené momenty sportovních utkání.

Mezníkem ve vývoji sportovní fotografie byl rok 1954, kdy byl v USA vytvořen magazín Sports Illustrated. *„Od počátku si klade za cíl oslavovat krásu sportu a sportovců z celého světa a i díky němu roste kredit sportovních fotografií v očích veřejnosti i kolegů.“*¹³

V roce 1955 byla poprvé vyhlášena soutěž World Press Photo, která se koná dodnes. Je to soutěž, ve které jde o nejlepší světovou novinářskou fotografii. Z 300 fotografií, které se do soutěže v prvním ročníku přihlásily, vyhrála v roce 1955 fotografie z motokrosu od reportéra Mogensse von Havena z Dánska (viz obr. 2).

S tím, jak šla technika dopředu, vznikly na přelomu 50. a 60. let 20. století dlouhé světelné teleobjektivy, jež přinášely nové možnosti v oblasti fotografií. Postupem času už nebyly jen černobílé fotografie. S tím jak se začal objevovat ofsetový tisk, umožňovalo to tisknout i barevně. Na konci 70. let se pak začaly objevovat první

¹³ KOZÁK, M. *Velká kniha sportovní fotografie*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2010, s. 11. ISBN 978-80-251-3247-0.

fotoaparáty s automatickým ostřením. Vývoj sportovních fotografií je nejlépe vidět v archivu World Press Photo.

Obrázek 2: Vítězná fotografie prvního ročníku World Press Photo z roku 1955

Zdroj: Vítězná fotografie prvního ročníku World Press Photo z roku 1955, online, cit. 2015-03-01¹⁴

Česká sportovní fotografie se v 60. letech 20. století řadila mezi evropskou špičku. Mnoho působivých a zajímavých fotografií pořídili fotografové na cestách se sportovci po různých významných soutěžích v zahraničí. Takovéto fotografie mohli pořádit v 60. letech, kdy se uvolnilo mezinárodní napětí.

Sportovní fotografie má mnoho podob. Setkáváme se s ní v denním tisku, magazínech apod. Můžeme ji rozdělit na:

- akční sportovní fotografii,
- sportovní feature.

Akční sportovní fotografie

Tento druh fotografie se objevuje zejména v denním tisku. Podstatou akční sportovní fotografie je zachycení konkrétního momentu u právě probíhajícího sportu. U každého sportu jde o něco jiného. Pokud jde o fotbal nebo hokej, je to vstřelená branka nebo to může být souboj hráčů. U běhu je to samozřejmě průběh cílovou páskou. Ale nemusí jít jen o tyto příklady. Dost často jsou to bitky hráčů ledního hokeje, hlavičkové souboje nebo radost a smutek hráčů. *„Vizuálně se u akční fotografie většinou jedná o snímky, které vznikají použitím dlouhého teleobjektivu, díky jehož úzkému úhlu záběru a*

¹⁴ Vítězná fotografie prvního ročníku World Press Photo z roku 1955. [online]. © 2011 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: http://www.phalano.com/?page_id=86.

malé hloubce ostrosti je redukováno pozadí, čímž se do popředí dostává zaostřený hlavní motiv.¹⁵ Ještě před dvaceti lety se používal nejdelší objektiv 300 mm, ale dnes je to 400 mm.

V současnosti je obrovský zájem o akční sportovní fotografie, které mají detailní záběry. Občas je tomu potřeba pomoci i výřezy. Vynikající fotograf nepřestane ani po skončení zápasu pořizovat snímky, jelikož někdy může být výraz hráčů lepší než pořizovaný snímek v akci.¹⁶

Sportovní feature

Sportovní feature zaznamenává všechno, co se děje okolo, než aby zachycovala hru samotnou. Takovým typickým příkladem můžou být reakce nejen fanoušků, ale i trenérů. Akční sportovní fotografie je stejně důležitá, jako sportovní feature. Sportovní feature ukazují důležité momenty, které jsou spojené se sportem. „*U fotografie sportovní feature fotograf ignoruje rozhodující okamžik výhry ve prospěch zachycení atmosféry na sportovišti.*¹⁷ Mezi sportovní feature můžeme zařadit také například záběry ze zákulisí.

Dále můžeme sportovní fotografii rozdělit na halovou, kam patří hokej, basketbal, volejbal a halová atletika a na externí. Do externí řadíme fotbal, dostihy, cyklistiku a motoristické sporty.

2.2 Česká sportovní fotografie

2.2.1 Historie a počátky

Důležitou součástí pro vývoj české sportovní fotografie byl rozvoj technologií. Zpočátku vznikaly sportovní fotografie, které byly aranžované (popř. se jednalo, o skupinové snímky), jelikož fotografické přístroje měly málo světelné objektivy a nedostatečně citlivý fotografický materiál, který neumožňoval pořizovat akční snímky.

¹⁵ GÉLA, F. *Současná sportovní fotografie v českém denním tisku*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta sociálních věd, katedra žurnalistiky. Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Alena Lábová.

¹⁶ KOBRÉ, K. *Photojournalism the professional's approach*. 6. vyd. Boston: Focal Press, 2008, s. 99-100. ISBN 978-0-7506-8593-1.

¹⁷ KOBRÉ, K. *Photojournalism the professional's approach*. 6. vyd. Boston: Focal Press, 2008, s. 101-102. ISBN 978-0-7506-8593-1.

Technologický rozvoj u nás začal po druhé světové válce. V této době se objevují také specializovaní sportovní fotografové. Za první sportovní fotografii u nás lze považovat snímek od fotografa Jana Adolfa Brandeise, který roku 1862 zachytil cvičence pražského Sokola.

Obrázek 3: První cvičitelský sbor Sokola Pražského z roku 1862

Zdroj: První cvičitelský sbor Sokola Pražského z roku 1862, cit. 2015-03-02¹⁸

Sportovní fotografie, která zachycovala, již sportovní akci pochází z roku 1871, kde je zobrazen americký bruslař a tanečník Jackson Haines. Tato fotografie byla pořízena na Střeleckém ostrově na otevřeném kluzišti fotografem Františkem Fridrichem. Vzhledem k technice, která nebyla schopna zachytit skutečný děj, bylo až do poloviny 80. let 19. století běžné kolorování vzniklých záběrů, které ve výsledku připomínaly malované akvarely. Tyto fotografie byly převážně aranžované v ateliérech a mezi ně patří i snímky od Josefa Pírka.

¹⁸ KOLIŠ, J. *Naučte se fotografovat sport kreativně*. 1. vyd. Brno: Zoner press, 2009, s. 14. ISBN 978-80-7413-032-8.

2.2.2 Rozvoj techniky

Zásadní rozvoj spadá do období po první světové válce, kdy se zdokonalují tiskařské techniky. Díky nim získáváme věrnou podobu obrazu a také můžeme zachytit reálný pohyb. Těchto principů využívá německá Leica, která používá 35 mm kinofilm.

Nedílnou součástí byl také vznik prvních tiskových agentur po první světové válce. Tyto agentury se věnovaly např. shromažďování informací a produkcí fotografií o sportu. Československá tisková kancelář vznikla ve stejný den jako Československo, tedy 28. října 1918. Ve 20. letech ČTK zakládá samostatné oddělení, které se zabývá obrazovým zpravodajstvím. Další agenturou, která zde působila, byla např. Centropress. Roku 1931 vznikala agentura Press Photo Service a jedním ze zakladatelů byl Alexandr Paul. Agentura již od začátku produkovala fotografie nejenom sportovní, ale i z politického dění. Zvláštností agentury bylo, že měla tržby nejen z této činnosti, ale zároveň se nečekaným fenoménem stal prodej snímků do výloh pražských obchodů.

Pro známé vydavatelství Melantrich bylo prestižní, když během fotbalového derby pražských "S" se vydaly deset minut po zápase noviny s fotografiemi, které stihl fotograf nafotit během začátku zápasu. Za pomoci reportéra na telefonu doprovázely fotografie i krátké textové komentáře.

Po druhé světové válce se ve sportovní žurnalistice objevilo jméno Jaroslav Skála. Stal se prvním profesionálním sportovním fotoreportérem, který působil zpočátku v Mladé frontě a roku 1950 začal spolupracovat s časopisem Ruch. Časopis se později přejmenoval na Stadión a pod tímto jménem vycházel až do roku 2002. Jaroslav Skála byl také členem Svazu českých novinářů a předsedal Klubu českých fotoreportérů.

„Udělat dříve kvalitní a ostrý snímek nějakého detailu, to bývala ukázka technické zdatnosti fotografa. Tyhle problémy s nástupem počítači řízených kamer a s rychlým automatickým ostřením téměř odpadly.“¹⁹ V dnešní době sportovní fotografie klade čím dál větší nároky na fotografa. Musí být schopen dokonale ovládat náročnou techniku a zároveň zachytit moment dle svých představ. Nesmíme zapomínat ani na neustálou soustředěnost.

¹⁹ KOLIŠ, J. *Naučte se fotografovat sport kreativně*. 1. vyd. Brno: Zoner press, 2009, s. 38. ISBN 978-80-7413-032-8.

S tím, jak se začaly objevovat výkonné zaostřovací systémy, se práce v mnohém zjednodušila, ovšem požadavky ohledně rychlosti se zvýšily.

Sportovní fotografie využívá reportážní metody a specifické techniky. Základ tvoří jednooká digitální zrcadlovka s využitím dlouhých teleobjektívů, která je typická k takovýmto fotografiím. Za základní objektiv se dnes dá považovat objektiv s 400 mm a F2.8. Důležitým prvkem je pochopitelně ostrost. Veškeré současné digitální zrcadlovky jsou vybaveny systémy pro automatické zaostřování. Nejvyšší produktové řady disponují se systémy, které jsou schopny zaostřit pomocí několika desítek bodů. Zároveň využívají inteligentní program zaostřování, který v hledáčku sleduje fotografovaný objekt a dokáže na něj stále ostřit i při jeho rychlém pohybu. Tím se eliminuje většina technicky nevyhovujících snímků. Mnoho fotografů využívá neomezenou paměťovou kapacitu digitálních zrcadlovek, které dokážou fotit v sekvenčních snímcích, a následně se vybere pouze jeden snímek, který splňuje technické parametry. Sekvenční snímání může být fotografováno rychlostí až 14 snímků za sekundu.²⁰ Nejpoužívanějšími značkami profesionálních fotografů jsou v dnešní době fotoaparáty od společnosti Nikon a Canon. Důvodem je to, že kromě těchto dvou značek nemají žádného dalšího konkurenta, a to zhruba už od 70. let 20. století. Další nespornou výhodou a hlavní prioritou je jejich maximální spolehlivost a snaha být neustále na špičce technického vývoje. Nejedná se pouze o samotná těla digitálních zrcadlovek, ale také o výběr z velkého množství teleobjektívů s velkými ohniskovými vzdálenostmi v řádech stovek milimetrů. Bohužel velkou nevýhodou těchto teleobjektívů je jejich hmotnost, protože je prakticky nemožné s nimi fotografovat takzvaně z ruky. Tento problém lze vyřešit pomocí Monopodu, což je jednooký stativ.

Nezbytnou součástí základního vybavení profesionála jsou minimálně dva fotoaparáty, optimálně tři. Je to z důvodu, že alespoň jeden musí pracovat spolehlivě za každých okolností a zároveň ne vždy je čas během sportovní akce při fotografování měnit užívané objektivy.

S rostoucí konkurencí ve sportovní fotografii a s technickým rozvojem se zároveň zvyšuje i produkce neobvyklých podob sportovní fotografie. Poslední dobou můžeme vidat ve specializovaných magazínech fotografie, které byly pořízeny z netradičních míst sportovišť nebo byly vyfocené speciální technikou. Jednou z možností

²⁰ Jednooká zrcadlovka Canon 1D X má nejrychlejší sekvenční snímání 14 sn./s v současné době, v případě manuálního ostření.

jak pořídit takový snímek je za pomoci remote kamery. Remote kamera využívá principů dálkově ovládaných fotoaparátů, které jsou umístěny na netradičních místech, které jsou často nedostupné, popř. pro fotografa nebezpečné. Pro větší efektivnost snímku máme možnost využít širokoúhlý objektiv²¹, který vtahuje diváka do centra dění. Typickými místy, kde můžeme využít tuto techniku, jsou např. fotbalové a hokejové brány, plexisklo za basketbalovým košem, popř. vrchol zatáčky v rally sportu. Příkladem praktického využití bylo např. roku 2011 při mistrovství světa v atletice použito dvacet dálkově ovládaných fotoaparátů agentury Thomson Reuters. Ty byly rozmístěny po celém stadionu od středy až po běžecký ovál a zachycovaly všech osm běžeckých drah.

Obrázek 4: Remote kamera z testování dakarové Tatry

Zdroj: Remote kamera z testování dakarové Tatry, online, cit. 2015-03-04²²

²¹ Jejich označení bývá rybí oko - objektivy s krátkou ohniskovou vzdáleností, které pokrývají úhel až 180°. Fotografie pořízené touto technikou mívají zkreslenou perspektivu.

²² *Remote kamera z testování dakarové Tatry*. [online]. © 2015 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: <http://www.martinkozak.com/gallery/testovani-dakarove-tatry/>.

2.2.3 Osobnosti

U nás pořídil jako první sportovní fotografii Jan Brandeis. Byl to ateliérový fotograf a malíř, který v roce 1862 vytvořil skupinové portréty cvičitelů pražského Sokola v exteriéru.

První fotografii, která byla pořízena ve skutečném sportovním prostředí, pořídil v roce 1871 fotograf František Fridrich. Byl to nejvýznamnější český fotograf druhé poloviny 19. století, který získal jako jediný fotograf z Čech mezinárodní slávu. V roce 1855 si při návštěvě světové výstavy v Paříži přivezl mnoho stereotypických fotografií. Tyto fotografie pak následně vystavoval v Praze. K prohlížení stereofotografií se používá stereoskop.²³ František Fridrich byl první fotograf sportu u nás. Nejraději pořizoval snímky bruslařské či veslařské. Jeho nejznámější sportovní fotografií je zobrazení amerického bruslaře a tanečníka Jacksona Hainese, která byla pořízena na Střeleckém ostrově, a to na otevřeném kluzišti. František Fridrich byl znám tím, že pořizoval snímky z mrazivého zimního období.

Mezi další osobnosti sportovní fotografie můžeme zařadit sportovního fotografa Josefa Pírku, který se orientoval jen na jeden druh sportu. Fotografoval parforsních honů²⁴ a dostihové závody. Jelikož to byl pardubický fotograf, pořizoval fotografie z překážkových dostihů Velké pardubické v letech 1880 až 1937.

Karel Maloch byl dalším fotografem, který pořizoval snímky ze sportovních akcí. K jeho známým fotografiím patří např. návštěva amerických Sokolů u nás nebo cyklistické závody v Praze z roku 1887. Fotografie amerických Sokolů pak byly následně uveřejněny v časopise Světozor.

Zakladatelem žurnalistické fotografie byl Rudolf Bruner-Dvořák, který se stal na přelomu století také nejvýznamnější osobností fotografie u nás. Oslňovaly ho balónové lety. Díky tomu, že se mu podařilo zachytit nehodu balonu, se jeho fotografie začaly objevovat v časopisech. Rudolf Bruner-Dvořák se odlišoval od tehdejší většiny fotografů tím, že nefotografoval v ateliéru. Po jeho smrti nedokázal nikdo z českých fotografů navázat na jeho předválečnou činnost fotoreportéra. Proto bylo ve 20. letech 20. století sportovních fotografií velmi málo.

²³ Princip stereoskopu je v tom, že umožňuje prohlížení dvou plošných obrázků, na které se dá díky jeho konstrukci dívat z různých úhlů.

²⁴ Šlechtická společnost na koních sleduje vypuštěného jelena, který prchá před smečkou psů, aby ho úplně vyčerpala.

Zlom nastal až vznikem fotografických agentur. První byla Československá tisková kancelář v roce 1918. Další agenturou byla Centropress. Nešlo jen o tyto dvě agentury, ale s tím jak se rozvíjel tisk a bylo potřeba velké množství fotografií, vznikaly další agentury např. Journal, Indusfoto atd. Další agenturou byla také Foto-Ideal Karlín, kde se vyučil Alexandr Paul, který v roce 1931 spolu s Pavlem Altschulem a Františkem Illkem založili fotografickou agenturu Press Photo Service. Tato agentura byla zaměřena na sportovní reportáž. Nejvíce se prodávaly sportovní fotografie hlavně v tisku.

Postupem času také vznikaly tiskové koncerny, mezi něž patřil i Melantrich. Fotografem Melantrichu byl Svatopluk Sova, který se stal prvním fotoreportérem sportu u nás.

Sportovní časopis Ruch byl v roce 1953 přejmenován na Stadión. Tento časopis vedl Jaroslav Skála, který se stal v 50. a 60. letech vedoucí osobností české sportovní fotografie.

Mezi další významnou osobností sportovní fotografie řadíme Stanislava Terebu. Byl to český sportovní a reportážní fotograf, který získal v roce 1958 cenu World Press Photo.²⁵

Mezi sportovní fotografy patřil také Antonín Bahenský. Zpočátku pracoval v roce 1959 jako fotolaborant v časopise Stadión, kde se zaměřoval na motoristický sport. Později pracoval jako fotoreportér pro týdeník Signál.

Do mladší generace sportovních fotografů patří např. Jiří Koliš. Studoval FAMU a mezi lety 1977 až 1992 pracoval jako fotoreportér v týdeníku Stadión. Je známý díky svým snímkům např. z Nagana, ze zimní nebo letní olympiády. Ale také se zaměřuje na fotografování ledního hokeje, golfu nebo veslování.

Dále sem patří také současný fotograf Jiří Křenek. Věnuje se motoristickému sportu. Je také jediným českým fotografem, který má celoroční akreditaci na fotografování závodů Formule 1. Za své fotografie byl také několikrát oceněn a dvakrát vyhrál první místo v soutěži Czech Press Photo. V roce 2004 získal v Paříži první místo za nejlepší výtvarnou fotografii v motoristickém sportu. Téhož roku obsadil druhé místo v soutěži o nejlepšího českého fotografa do 35 let.

²⁵ Tuto cenu získal za svůj snímek fotbalového brankáře Miroslava Čtvrtníčka.

Michal Růžička pracuje od roku 1990 jako fotoreportér pro MF DNES. Také se zabývá fotografováním sportovních akcí. Fotografoval např. Mistrovství světa ve fotbale v USA v roce 1994, ve Francii v roce 1998 a v Německu v roce 2006. Dále také EURO v Nizozemsku a Belgii v roce 2000, v Portugalsku v roce 2004 nebo v roce 2008 ve Švýcarsku a Rakousku. Dále fotografoval také letní olympijské hry v Sydney v roce 2000, v Athénách v roce 2004 a v Pekingu v roce 2008. Fotografoval také i zimní olympijské hry v Salt Lake City v roce 2002, v Turíně v roce 2006 nebo ve Vancouveru v roce 2010. Z různých fotografických soutěží se mu dostalo řady ocenění.

K současným sportovním fotografům dále patří také Michal Sváček, který se fotografováním věnuje od roku 1996. Od roku 2001 pracuje v MF DNES v Praze a věnuje se právě sportovní a také reportážní fotografii. Fotografoval např. zimní olympijské hry v Turíně v roce 2006 a ve Vancouveru v roce 2010, anebo letní olympijské hry v Pekingu v roce 2008 a v Londýně v roce 2012.

V MF DNES pracuje také Michal Šula, který se věnuje sportovní a reportážní fotografii. Fotografoval Mistrovství světa ve fotbale v Německu v roce 2006 nebo Mistrovství Evropy ve fotbale ve Švýcarsku a Rakousku v roce 2008.

Dalším sportovním fotografem u nás je Martin Kozák, který se usilovně věnuje fotografování od roku 2005. Fotografuje většinu sportů např. skoky na lyžích, atletiku, dostihy, vodní sporty, zimní sporty aj.

Mezi vycházející hvězdy sportovní fotografie patří Daniel Vojtěch. Věnuje se převážně fotografování extrémních sportů (rally, motokros atd.).

Mezi současné sportovní fotografy patří také Jakub Syrůček, který fotografuje fotbal pro magazín Hattrick. Fotografuje ale také klasické lyžování, tenis, volejbal, basketbal, florbal, hokejbal, bojové sporty (box) aj.

3 NASTAVENÍ FOTOAPARÁTU

Světlo a expozice

Světlo je jedním ze základních prvků fotografie. Oproti ateliérovým fotografiím si reportážní fotograf světlo nevybere a musí pracovat s tím, co je v exteriéru. Odražené paprsky procházejí objektivem skrz clonu na snímač a tím vykreslí obraz. Množství světla, které pronikne na snímač, ovlivňují tyto tři parametry:

- citlivost (ISO),
- clona,
- expoziční čas (rychlost závěrky).

Ideální kombinací těchto tří parametrů vznikne správně exponovaná fotografie, která je přiměřeně světlá či tmavá, anebo odpovídá záměru fotografa. Zároveň odpovídá své reálné předloze. Každá situace si vyžaduje jinou kombinaci expozice.

Automatickou expozicí jsou vybaveny moderní fotoaparáty, které pracují se sofistikovanými algoritmy. Ty jsou schopny odhadnout fotografův záměr, a tak nastavit vhodné expoziční parametry úplně samy. Tyto sofistikované algoritmy²⁶, vyžívá fotoaparát Nikon. Automatická expozice v mnoha směrech ulehčuje práci fotografa, ovšem obírá jej o tvůrčí část. Nevýhodou automatické expozice pro sportovního fotografa je, že se snaží vytvořit fotografie, které jsou tzv. středně šedé. Znamená to, že odráží 18% světla od všech barev. Je to ideální pro scény, které obsahují vyvážený podíl světlých a tmavých míst, což sportovní fotografie dost často neumožňuje. Příkladem může být detailní záběr na hráče v bílém dresu, který bude podexponovaný²⁷, a záběr na hráče v černém dresu, který bude naopak přexponovaný.²⁸ Právě proto bývá kompenzace expozice, která podobné situace řeší je u sportu nepoužitelná, protože nemůžeme vědět, který hráč se nám dostane do záběru.

²⁶ Systém, který má v paměti přístroje uloženy několik typických vzorových scén s jejich světelnými parametry. Následně expozimetr vyhledá mezi těmito scénami takovou, která se nejvíce podobá aktuálně fotografované scéně.

²⁷ Podexpozice je stav, kdy není uvolněno dostatečné množství světla.

²⁸ Přexpozice je stav, kdy je snímek vystaven světlu delší než optimální dobu.

Obrázek 5: Rozdíl mezi přexpozicí a podexpozicí

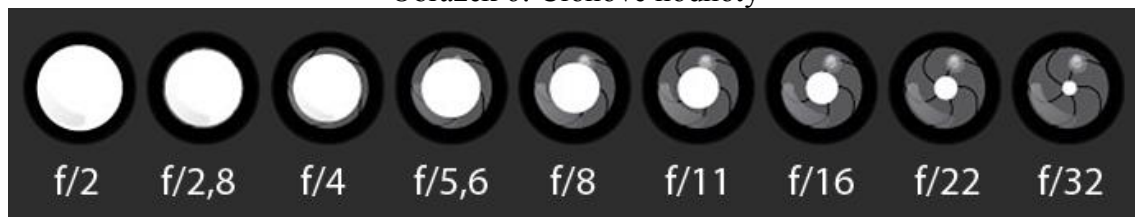
Zdroj: Rozdíl mezi přexpozicí a podexpozicí, online, cit. 2015-03-08²⁹

Manuální nastavení expozice je program, ve kterém máme zcela pod kontrolou již zmíněnou clonu, citlivost a expoziční čas. Zde záleží pouze na zkušenostech a záměrech fotografa, jak dané parametry nastaví.

Clona

„Konstrukční světelnost objektivu je dána poměrem velikostí vstupní pupily (čočky) a jeho ohniskové délky. Protože budeme potřebovat množství světla procházející objektivem z důvodu hloubky ostrosti nějak korigovat, je v objektivu vestavěná tzv. clona, což je otvor o proměnné velikosti tvořený lamelami.“³⁰ Hodnotu clonového čísla nám udává průměr otvoru vytvořenou clonou, která je vydělená ohniskovou vzdáleností objektivu.

Obrázek 6: Clonové hodnoty

Zdroj: Clonové hodnoty, online, cit. 2015-03-08³¹

²⁹ Rozdíl mezi přexpozicí a podexpozicí. [online]. © 2015 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Expozice_%28fotografie%29#/media/File:Chicago_Theatre_raw_frames.jpg.

³⁰ RICCI. Clona. [online]. © 2015 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://www.bra3.com/index.php/clanky-o-fotografavani/23-co-je-to-ev-aneb-pojmy-clona-cas-iso-citlivost>.

³¹ Clonové hodnoty. [online]. © 2015 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://www.bra3.com/index.php/clanky-o-fotografavani/23-co-je-to-ev-aneb-pojmy-clona-cas-iso-citlivost>.

Základním pravidlem je, čím vyšší číslo clonové hodnoty, tím je menší průtok světla objektivem, což má za následek, že jej méně dopadne na snímač. Zároveň hodnota clony ovlivňuje i hloubku ostrosti. Čím je hodnota clony vyšší, tím získáme větší hloubku ostrosti.

Citlivost

„Citlivost záznamového média není fyzikální veličinou, ale je dána mezinárodní normou ISO - proto se jí také tak říká. Pokud nastavíme určitou citlivost, musíme pro konkrétní expozici použít kombinaci času a clony tak, aby množství světla, které projde objektivem, bylo dostatečné. Vážnou nevýhodou nastavených vyšších citlivostí je pak šum, které produkuje digitální chip. Na rozdíl od zrna, které je vidět na vysoce citlivých filmových materiálech, je charakteristika digitálního šumu velmi nehezka.”³² Hodnoty ISO jsou:

- 25, 50, 100, 200, 400, 800, 1 600, 3 200, 6 400, 12 800.

Čím vyšší ISO máme nastavené, tím nám postačí méně světla pro vyhovující expozici, protože se tím zvyšuje citlivost.

Expoziční čas

„Expoziční čas je doba, po kterou na světlocitlivé médium (film, chip) dopadá světlo, které projde objektivem. Tato doba je dána časovým úsekem, po který je otevřena závěrka fotoaparátu. To platí u závěrek centrálních, u závěrek štěrbinových je to doba, kterou světlo dopadá na bod obrazové plochy. Logikou věci se dobereme závěru, že čím je delší expoziční čas, tím více dopadne světla na snímač (film).”³³

Základní hodnoty expozičního času jsou udávány ve zlomcích vteřiny:

- 1, 1/2, 1/4, 1/8, 1/15, 1/30, 1/60, 1/125, 1/250, 1/500, 1/1 000, 1/2 000, 1/4 000, 1/8 000.

Zároveň zde platí, že čím je zlomkové číslo vyšší, tím kratší bude expozice např. 1/4 000. Z toho plyne, že pomocí kratšího času zachytíme rychlejší pohyb ostřeji.

Možným nástrojem pro kontrolu expozice je histogram. Jedná se o sloupcový graf, který prezentuje rozložení jasů ve fotografii. Na ose X se vynáší jas a na ose Y se

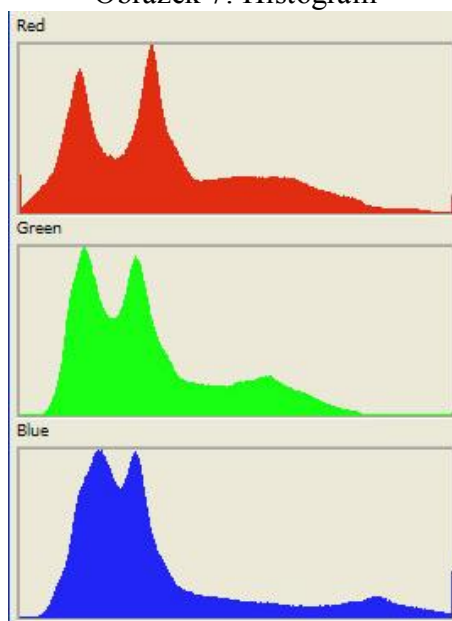
³² RICCI. *Citlivost*. [online]. © 2015 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://www.bra3.com/index.php/clanky-o-fotografavani/23-co-je-to-ev-aneb-pojmy-clona-cas-iso-citlivost>.

³³ RICCI. *Expoziční čas*. [online]. © 2015 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://www.bra3.com/index.php/clanky-o-fotografavani/23-co-je-to-ev-aneb-pojmy-clona-cas-iso-citlivost>.

zobrazuje počet pixelů s konkrétním jasnem v obraze. Pokud histogram je posunutý vlevo, bude fotografie tmavší, popř. to znamená, že tím více tmavých objektů se na fotografii nachází a naopak. Dále existuje i RGB histogram, který tvoří tři samostatné grafy pro jeden barevný kanál:

- Red,
- Green,
- Blue.

Obrázek 7: Histogram

Zdroj: Histogram, online, cit. 2015-03-09³⁴

Vyvážení bílé barvy

Vyvážení bílé barvy je nezbytně nutné pro každou fotografii. Světlo má kromě své intenzity i svoji barevnou teplotu. Základní jednotkou pro udávání teploty světla je kelvin (K). Čím je hodnota K vyšší, tím jsou fotografie modřejší a studenější. Na rozdíl od fotografických přístrojů je lidský mozek s lidským okem tolerantní k různým barvám světla. Např. pokud máme bílou zeď, která je osvětlena žárovkou, popř. bleskem, pokaždé bez přemýšlení poznáme, že zeď je bílá. Máme vžito, že je zeď bílá. To ovšem fotoaparáty neví, proto je nutné pro dosažení správných barev předem nastavit vyvážení bílé. Značkou pro označení bývá na fotoaparátu WB (White Balance).

³⁴ *Histogram*. [online]. © 2011 [cit. 2015-03-09]. Dostupné z: <http://photographystepbystep.com/digital-imaging/histogram/>.

Automatické vyvážení bílé nejlépe využijeme při práci s denním světlem, jelikož fotoaparáty disponují různě kvalitními algoritmy. Problém může nastat při fotografování za umělého osvětlení, kdy i ty nejsostikovanější algoritmy mohou vytvářet snímky do oranžova, popř. barvy mezi po sobě jdoucími fotografiemi nejsou podobné.

Vhodnou alternativou může být manuální vyvážení bílé, kdy dostaneme barvy pod svoji kontrolu. Převážná část fotoaparátu nabízí tři možnosti jak nastavit vyvážení bílé:³⁵

- vybrat jednu z přednastavených barevných teplot,
- vyvážit bílou podle neutrální plochy,
- nastavit barevnou teplotu přímo v kelvinech.

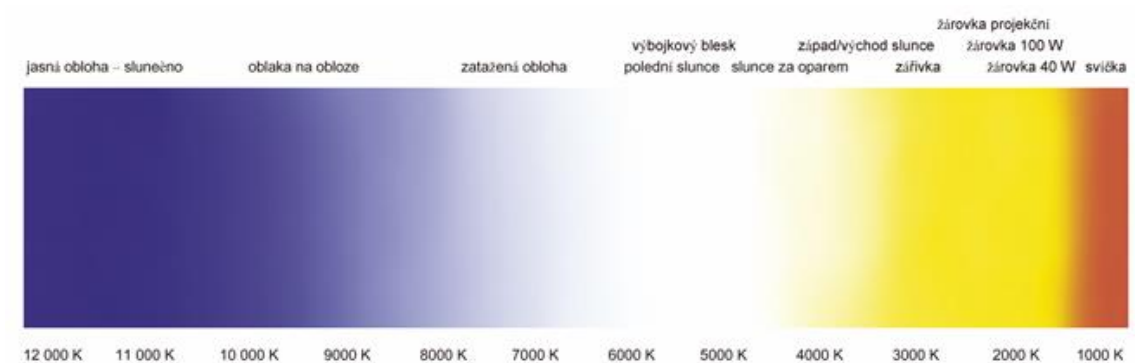
Dalším způsobem může být ruční vyvážení bílé při zpracování fotografie ve formátu RAW.

Stejně jako při automatické expozici i vyvážení bílé má možnost přednastavitelných zdrojů. Bývají označeny symboly např. žárovka, blesk, slunce nebo zářivka. Proto nám stačí podle situace na místě nastavit vhodnou předvolbu. Musíme si dát ovšem pozor na to, že ne každá žárovka vydává tepelně stejný světelný zdroj. A proto výsledek nebude vždy pravděpodobně bez chyby. Výhodou může být ovšem, že barvy budou na všech fotografiích stejné, a tudíž se mohou při postprodukcí snímku hromadně upravit.

Vyvážení bílé můžeme provést podle neutrální plochy tím, že vyfotografujeme jakoukoli plochu a nastavíme ji ve fotoaparátu jako bílou. Zde záleží pouze na nás, jakou plochu zvolíme a jestli je vhodná.

³⁵ KOZÁK, M. *Velká kniha sportovní fotografie*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2010, s. 36. ISBN 978-80-251-3247-0.

Obrázek 8: Kelvinova stupnice

Zdroj: Kelvinova stupnice, online, cit. 2015-03-09³⁶

Ostření

Zatímco špatnou expozici a vyvážení bílé může být fotografův záměr či nemusí, avšak lze s ním v počítačovém editoru dělat změny. Ovšem špatně zaostřené fotografie nezachrání ani sebelepší grafický program. Koncem 70. let 20. století vznikly první přístroje s prvním automatickým ostřením, zvaném jako autofokus (AF). V dnešní době má mnoho moderních zrcadlovek na tolik pokročilý AF, že v běžných situacích si dokáže bez problémů poradit. Jeho kvality prověří až sportovní fotografie. Výsledek záleží na citlivosti AF senzoru společně se světelným objektivem za přítomnosti dostatečného světla. S úbytkem osvětlení a méně kvalitním AF čipem bude následně klesat přesnost i rychlost ostření. Ostření provádíme pomocí dvoupolohového tlačítka spouště, kdy první polohou je namáčknutí (aktivace zaostření) a druhou domáčknutí, které spustí expozici.

Pomůckou pro kvalitní ostření jsou zaostřovací body. Jedná se o konkrétní místa, kam fotoaparát ostří. Těchto bodů může být u profesionálních zrcadlovek až 51. Jejich rozmístění bývá vyznačeno v hledáčku fotoaparátu a aktivní bod při zaostření na objekt zpravidla červeně proklikne. Rozlišujeme dva druhy ostřících bodů podle konstrukce:³⁷

- křížové,
- horizontální/vertikální.

³⁶ *Kelvinova stupnice.* [online]. [cit. 2015-03-09]. Dostupné z: <http://www.oehlingradce.cz/fotoradce/fr.asp?tab=fotoradce&id=115&burl=&pt=PXZC>.

³⁷ KOZÁK, M. *Velká kniha sportovní fotografie*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2010, s. 39. ISBN 978-80-251-3247-0.

Ostření pomocí křížových bodů je pro účely fotografování sportu mnohem citlivější a přesnější než druh horizontálního a vertikálního ostření. Především za horšího osvětlení. Často se využívá i v situacích, kdy fotografie kompozičně nevyhovují, avšak s kombinací dodatečného ořezu bývá fotografie kvalitnější, i co se ostření týče. Základním pravidlem při ostření jak u portrétní, tak i u sportovní fotografie, je ostření na oči, popř. na hlavu. Tyto dva subjekty jsou totiž první místo na snímku, kam se zaměří pohled diváka.

Častou příčinou nesprávného zaostření bývá skutečná velikost ostřících bodů v hledáčku. Ta bývá často menší než ve skutečnosti, a proto se při fotografování malých předmětů může stát, že se zaostří i pozadí.

Automatické ostření ušetří fotografovi spoustu práce, ale mohou se naskytnout situace, ve kterých se bez manuálního ostření neobejdeme. Příkladem může být ostření přes překážky, špinavé sklo, popř. ostření přes větve či brankové sítě. V ostatních případech se doporučuje automatické ostření. Každá současná zrcadlovka má k dispozici dva základní režimy automatického ostření, a to jednorázové zaostření a průběžné zostřování.

Jednorázové zaostření se vyznačuje namáčknutím spouště do poloviny, kdy dojde k zaostření na vybraný objekt, a tím se uzamkne zaostřená vzdálenost. Tento princip ostření se využívá v situacích, kdy se fotografovaný objekt nehýbe, popř. jeho vzdálenost se nemění. Pro sportovní fotografii je tento typ ostření ideální zejména pro focení hokejového brankáře při trestném střelení.

Pro sportovní fotografii je průběžné zostřování vhodnější. Na rozdíl od jednorázového ostření se přístroj snaží udržet subjekt pod ostřícím bodem tak dlouho, dokud máme namáčknutou spoušť. To vše záleží na kvalitě fotoaparátu a jeho objektivu, světelných podmínkách a také rychlosti pohybu subjektu.

Sekvenční snímání

„Se zapnutým sekvenčním snímáním pořídí fotoaparát po stisku spouště ne jednu, ale hned několik expozic rychle za sebou. Usnadňuje zachycení rychlých dějů a zvyšuje pravděpodobnost, že nic podstatného neunikne - je tedy jako stvořeno pro

sportovní fotografii.”³⁸ Doba stisku spouště udává počet snímků v jedné sérii, zároveň i rychlost snímání a velikost vyrovnávací paměti. Současné fotoaparáty udávají hodnotu sekvenčního snímání od 2,5 snímku za sekundu. U profesionálních přístrojů to může být až 10 snímků za sekundu.

Čas

Sportovní fotografie je charakteristická pohybem, proto správné nastavení expozičního času je důležité. Pomocí nastavení priority času si udáme požadovaný expoziční čas a fotoaparát si clonové číslo správně dopočítá sám. Lze využít i variantu plného manuálního ovládání, kdy si veškerou expozici volíme sami.

Krátký čas je nejběžnější způsob, jak zachytit sportovce v akci. Často se můžeme setkat s výrazem „mražák”. V této technice záleží na rychlosti a vzdálenosti objektu od fotoaparátu a také na použitém ohnisku. Neexistuje proto univerzální nastavení expozice pro veškeré sporty. I v tomto případě si lze nastavit na přístroji plně automatický režim sport, který zajistí nejkratší možné časy.

Obrázek 9: „Mražák”

Zdroj: Vlastní fotografie

³⁸ KOZÁK, M. *Velká kniha sportovní fotografie*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2010, s. 42. ISBN 978-80-251-3247-0.

Nejatraktivnější způsob jak zachytit sportovní fotografii je panning. Jedná se o metodu sledování fotoaparátem během pohybu fotografovaného objektu. Nastavením relativně dlouhého času sledujeme pomocí hledáčku pohybující se objekt a ve vhodnou chvíli zmáčkneme spoušť. Výsledná fotografie vypadá tak, že sledovaný objekt je ostrý, kdežto okolí je rozmazané a přidává snímku patřičnou dynamiku.

Obrázek 10: Panning

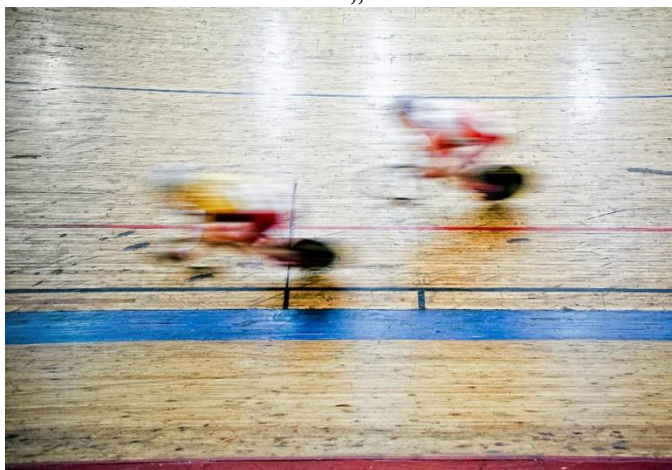
Zdroj: Pannig, online, cit. 2015-03-10³⁹

Důležité je, aby byl objekt v hledáčku vždy na stejném místě. Zdařilou fotografií od nezdařilé může dělit 1/30 s, ale také záleží na rychlosti a vzdálenosti objektu, pevnosti rukou fotografa a na jeho uměleckém záměru. Zde platí rovnice: čím rychlejší pohyb nebo delší čas máme, tím bude rozmazání výraznější, ale zvyšují se nároky na udržení objektu v hledáčku. Důležitá je i rovnoměrnost pohybu, která zvyšuje šanci na kvalitní snímek.

Podobnost pannigu lze využít i u způsobu „mazanice“, kdy využíváme opačného postupu. Znamená, že objekt je rozmazaný a okolí je ostré. Nesmíme zde zapomínat, že by mělo být z fotografie patrné, o jaký druh sportu se jedná. Musíme proto vybírat statické objekty související s daným sportem. Příkladem může být na závodním okruhu traťový komisař nebo pneumatiky okolo trati. I zde jsou časy stejné jako při pannigu, ale stále musíme mít na paměti, že musí být zřetelné, co je na fotografii.

³⁹ Pannig. [online]. © 2010 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.fotoradce.cz/jak-fotografovat-pohyb-metodou-panning>.

Obrázek 11: „Mazanice”

Zdroj: „mazanice”, online, cit. 2015-03-12⁴⁰

Dalším zajímavou fotografickou metodou ve sportovní fotografii je zoom efekt. Zoom efekt můžeme např. pořídit nastavením času 1/30 s i delší. Místem fotografování bude krajnice vozovky s maximálním zoomem objektivu a při projíždění závodního speciálu stiskneme spoušť a začneme zoom oddalovat. Výsledná fotografie by měla zachytit uprostřed ostrý automobil a okolo něj vznikne vějířovitě a rozbíhající se okolí. Tento efekt lze použít i na objekty, které jsou statické. Zoom efekt si vyžaduje mnoho tréninku a často se neobejdeme bez zapření, abychom zajistily, plynulý chod zoomování. U většiny kompaktních přístrojů nelze manuálně ovládat zoom, proto s nimi není možné tento efekt pořídit.

Obrázek 12: Zoom efekt

Zdroj: Zoom efekt, online, cit. 2015-03-12⁴¹

⁴⁰ „Mazanice”. [online]. © 2015 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://www.martinkozak.com/gallery/drahova-cyklistika/>.

⁴¹ Zoom efekt [online]. © 2015 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://www.martinkozak.com/2009/09/fotime-sport-4-hratky-v-case/>.

PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části budu porovnávat, jak vzniká sportovní fotografie pomocí digitální zrcadlovky a analogové zrcadlovky na kinofilm.

Fotografie byly pořízeny na zápase sedmé ligy skupiny C v malé kopané, známé jako hanspaulská liga. Zápas se odehrál 5. května 2015 v 19 hodin mezi týmy Smíchov PSK a Omlékované sojky na hřišti sportovního klubu Motorlet Praha v Praze 5.

Ve své praktické části jsem se pokusil zachytit ty nejzajímavější momenty z fotbalového utkání. První poločas byl focen pomocí digitální zrcadlovky značky Nikon typu D90 s objektivem 70-300 mm od společnosti Tamron. Druhý poločas byl zachycen pomocí fotoaparátu na kinofilm od značky Minolta Dynax 505si s objektivem 28-80 mm. S rozdílným použitím objektivů vzniká zároveň i odlišná perspektiva záběrů, která je spojená i s výběrem pozice pro fotografování na hřišti.

Následná postprodukce fotografií proběhla pomocí počítačového programu Adobe Photoshop Elements 8.0. Snímky pořízené na kinofilm, jsem nejdříve nechal zhotovit do digitální podoby, aby jej bylo možné následně upravit.

Ve své práci se zaměřím na tři hypotézy, které jsem si stanovil.

Hypotéza č. 1: Oblast manuální ostření:

Přesnost a rychlost manuálního ostření závisí na zručnosti a zkušenostech fotografa.

Vycházím z předpokladu, že fotograf má odfotografováno několik desítek sportovních akcí.

Hypotéza č. 2: Oblast manuální nastavení expozice:

Clona, čas a ISO musí fotograf při manuálním nastavení expozice vhodně zkombinovat.

Vycházím z předpokladu, že nevhodně nastavené parametry vedou k nekvalitní expozici fotografie.

Hypotéza č. 3: Oblast postprodukce:

Při postprodukci fotografie je vždy nutné snímek doostřit.

Vycházím z předpokladu, že fotografie ztrácí při následné produkci kvalitu ostrosti.

Cílem bude potvrzení nebo vyvrácení hypotéz.

Výzkumnou metodou je porovnání toho, jak vzniká sportovní fotografie pomocí digitální zrcadlovky a analogové zrcadlovky na kinofilm.

Vznik sportovní fotografie pomocí digitální zrcadlovky

Nesporná výhoda digitální zrcadlovky spočívá v okamžitém náhledu fotografie po pořízení. I díky tomu jsem mohl lépe a daleko přesněji nastavit expozici.

Ovšem nejdříve je nutné si vybrat správnou pozici u hřiště pro pořízení snímků tak, abych, zbytečně nikde nepřekážel, a zároveň měl přehled o tom, co se děje kolem mě a měl dobrý výhled na hřiště. Proto jsem si z počátku vybral místo mezi oběma střídačkami obou týmů, kde jsem viděl prakticky to samé, co všichni hráči. Díky tomu snímky působí více autenticky a vtahují nás do děje. Po výběru místa, které jsem v průběhu prvního poločasu střídal, bylo nutné si správně nastavit expozici snímku.

Fotil jsem na manuální režim, kdy mám všechny tři parametry zcela pod kontrolou a záleží pouze na mne, jak fotografii pojmu. Pojmeme všech tří parametrů

mám na mysli clonu, čas a ISO (citlivost). Manuální režim není ovšem ve všech případech ideální, i když si samy můžete kdykoli přenastavit parametry na optimální hodnoty. Je to z důvodu, že se mohou vyskytnout situace, ve kterých nemáte čas dělat změny expozice, protože mraky na nebi, mohou náhle zakrýt slunce, a snímek bude tak podexponovaný. Naštěstí v mém případě bylo počasí stálé a neměnné, tudíž jsem parametry měnit nemusel. Pomůckou jak se případně vyhnout přexponovaných nebo podexponovaných snímkům je ukládání fotografií do RAWu.

Formát RAW umožňuje poskytovat značnou rezervu dat pro úpravu fotografie. To ovšem vyžaduje značnou dávku času a úsilí než, kdybych měl snímek ve formátu JPEG. Proč je tedy dobré mít fotografii uloženou v obou formátech? Je to především z důvodu kvality. Hovořím o sportovní fotografii, která se řadí mezi reportážní styl. Zde je nutné, aby fotografie měly co největší kvalitu, protože se často potřebují zvětšovat a publikovat do tiskových médií. Dále nám umožňuje zachovávat maximální množství původních obrazových dat. Hovořím zde o stínech a světle. Případně mohu regulovat jas obrazu, vyvážení bílé a barevný prostor. Oproti tomu formát JPEG je nastaven pro maximální zmenšení velikosti souboru. Základní vlastností je ztráta informací při ukládání. JPEG je v tomto směru podobný analogovému záznamu, který ztrácí kvalitu kopírováním a při dalším a dalším ukládání dochází ke ztrátové kompresi dat.

Na níže uvedených fotografiích vidíme zřetelně rozdíl mezi fotografií pořízenou ve formátu JPEG (vlevo) a RAW (vpravo). Obě fotografie jsou zcela bez úprav pro ilustraci, jak vypadá "surový" snímek.

Zdroj: Vlastní fotografie

Zdroj: Vlastní fotografie

Nastavení správné expozice v manuálním režimu vždy provádím před začátkem akce, činím tak z důvodu, že během zápasu nemám dostatek času na experimentování se správnými hodnotami. Proto je důležité, abych byl na místě zápasu o několik minut dříve, nejlépe na předzápasovém rozsvičování. Zde mám totiž ideální představu o tom, kolik hráčů bude na obou stranách a zároveň si mohu udělat pár ilustračních fotografií. Z těch poté následně budu vycházet při nastavení optimální kombinace expozice. První snímek bývá často velmi tmavý nebo velmi světlý, popř. jeho délka času není optimální.

Moje první zkušební fotografie zachycuje brankáře hostů, která je podexponovaná. Expoziční hodnoty jsem volil intuitivně podle aktuálního počasí a dosavadních zkušeností. Hodnota ISO byla 200, clona byla nastavena na $f/4,2$ a čas závěrky byl $1/500$ s při ohniskové vzdálenosti 110.0 mm.

Zdroj: Vlastní fotografie

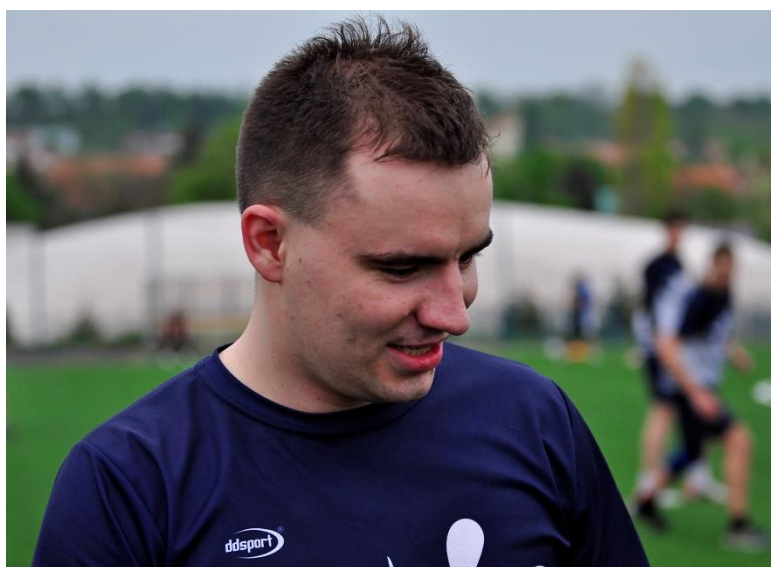
Z přiložené fotografie můžeme vidět, že expozice není optimálně zvolená. Proto mým dalším krokem bylo zvednutí hodnoty ISO z 200 na 400. Rozhodnutí pro tento postup byl logickým vyústěním při pohledu, že délka času závěrky $1/500$ je dostačující pro zmrazení pohybu. Zároveň clonové číslo $f/4,2$ propouští dostatečné množství světla na snímač. Jako negativní faktor při zvýšení hodnoty ISO se může projevit jemný „šum“ na fotografii. Zde se naštěstí o takový příklad nejedná, jelikož hodnota není tak vysoká. Jedná se o fotografii níže uvedenou.

Zdroj: Vlastní fotografie

U sportovní fotografie z fotbalového zápasu by měla být jedna ucelená reportáž. Jak jsem již zmínil, první polovina zápasu byla focena na digitální zrcadlovku a druhá na analogovou s kinofilmem. Veškeré fotografie jsou uvedeny v příloze.

Základem ucelené reportáži nesmí chybět začátek, průběh akce a konec. Dále by se nemělo zapomínat ani na „celky“ a detailní záběry, např. třeba na hráče v souboji o balón, popř. na fanoušky. Při detailních snímcích např. na obličej hráče využívám nízkou hloubku ostrosti. Díky tomu získám ostrý obraz hráče a rozmazané pozadí za ním. Tomuto jevu se říká „bokeh“. Fotografie tím dostane větší dynamiku a důraznější vyniknutí detailu. Viz obrázek níže.

Zdroj: Vlastní fotografie

Bokeh mohu získat i na „celku“. Roli opět hraje hloubka ostření. Tentokrát ale zaostřený objekt je dál a částečný bokeh mi tvoří popředí snímku, jak je tomu na následující fotografii.

Zdroj: Vlastní fotografie

Na této fotografii se mi podařilo zachytit hráče při rozehrání autového vhazování. Shodou okolností se mi do záběru připlatel další z domácích hráčů. Občas musí mít fotograf i štěstí, protože po hřišti pobíhá mnoho lidí a mít záběr napříč hřištěm, kde by byl hráč sám na fotografii je ojedinělé. S tím souvisí i veliká dávka trpělivosti při fotografování jakéhokoli sportu. Protože sice známe časové vymezení hry, ale jeho průběh nezná nikdo. Proto záleží na pečlivém výběru místa a náhody, aby vznikla opravdu zajímavá fotografie. Mnoho fotografů proto jedním okem sleduje dění v hledáčku zrcadlovky a druhým hru okolo na hřišti. Vyskytují se i takové momenty ve hře, kdy můžeme další průběh hry předpokládat. Jedná se o rozhrávání standartních situací, jako jsou například rohové kopy, trestné kopy nebo střídání hráčů.

Právě rohové kopy nám nabídnou spoustu zajímavých situací, které jsou ideální pro sportovní fotografii. V pokutovém území dochází často k soubojům o balón, do kterých většinou zasahuje i brankář. Zde jsem i já využil pohled obou očí, kdy jedním jsem sledoval dění před brankou v hledáčku a druhým okem jsem periferně sledoval rozhrávajícího hráče u rohového praporku. Načasování zmáčknutí spouště mi, ale příliš nevyšlo. V záběru sice mám souboj před brankou hostů, ovšem chybí mi zde balón, který přiletěl do brankoviště o něco později. Zde jsem měl využít sekvenčního snímání

a následně vybrat fotografii, na které se nachází celá situace. Divák tudíž může pouze odhadovat, o jakou situaci se jedná.

Zdroj: Vlastní fotografie

Během standartních situací lze mít možnost zachytit i souboj ve vzduchu. Při pořízení podobného snímku musíme pamatovat, že hráč, který jde do hlavičkového souboje, bude ve výskoku. Proto je dobré si nechat na horním okraji hledáčku dostatek místa, aby byla zachycena celá situace i s balónem a nedocházelo k „uříznutým“ hlavám. Pochopitelně musíme dbát i na dolní část záběru, kde by mělo být zřetelné, že hráč se pohybuje ve vzduchu. Dokladem je následující fotografie.

Zdroj: Vlastní fotografie

Pokud máme štěstí na zajímavou situaci, kde máme všechny končetiny těla a zároveň správnou expozici, je důležité mít fotografii ostrou. V případě neostré fotografie nám je expozice a kompozice prakticky k ničemu. Existují situace, kdy v rychlosti hry nestačíme dostatečně pohotově zaostřit na právě se odehrávající souboj a snímek je nepoužitelný. To se mi přihodilo na následujícím snímku.

Při detailním pohledu zjistíme, že oba hráči jsou rozostřeni, kdežto síť za nimi je ostrá. Zde se projevily nedostatečné zkušenosti s manuálním ostřením. Jak jsem již zmínil v úvodu, digitální zrcadlovka má výhodu v okamžitém náhledu fotografie. Po pořízení tohoto snímku jsem okamžitě zobrazil náhled, kde jsem zjistil, že fotografie je neostrá. V běžné praxi se podobné snímky ihned mažou, aby neměl fotograf zbytečné záběry, které mu zabírají místo na SD kartě. Zároveň při postprodukcí fotografií se nemusíme zabírat zbytečnými snímky, které ve většině případů nepoužijeme.

Zdroj: Vlastní fotografie

Zpracování fotografií z digitální zrcadlovky je oproti fotografiím z kinofilmu o mnoho snazší. Zejména z toho důvodu, že máme možnost ihned po pořízení snímku vzít kartu z fotoaparátu a vložit ji do notebooku, který máme s sebou. Tuto metodu využívají profesionálové na stadiónech, kteří posílají pořízené fotografie do redakce, kde je následně zpracují a vloží na web. Příkladem může být využití v online reportáži na sportovních serverech. Já jsem ovšem tuto možnost nezvolil. Jednak jsem neměl ani příležitost, kam je zaslat, a za druhé nebyl čas a prostor fotografii zpracovávat na místě.

Pomocí počítačového programu Adobe Photoshop Elements 8.0 jsem provedl postprodukcí snímků. Důležitým krokem je ale výběr fotografií. Po zkušenostech vím, že je optimální si vytvořit dvě podsložky. V první bude úzký výběr ze všech fotografií, do které vložím další podsložku, kam budu nadále ukládat již upravené fotografie z předešlého výběru.

V již zmíněném počítačovém programu začnu fotografii ořezávat, čím eliminuji nechtěně zachycené objekty, které se vmísili do záběru. Jak vypadá fotografie před ořezem a po něm se můžete podívat na následujících snímcích. První snímek ukazuje fotografii před úpravou ořezu, druhý po ořezu.

Zdroj: Vlastní fotografie

Zdroj: Vlastní fotografie

Ořez nám fotografii a danou situaci opticky zvětšil. Ovšem „přiblížením“ situace jsme ztratili část kvality snímku. I zde se ukazuje, že musíme předem dbát na kompozici fotografie, abychom následnou úpravou snímků neztráceli zbytečně potřebnou kvalitu. Pokud máme záběr, na kterém je horizont nakloněný, musíme jej srovnat ještě před ořezem. Důvodem je obětování okrajové části obrázku. Často se pak stávalo, že rušivý element, který jsem chtěl oříznout, se po srovnání horizontu redukoval a tím již nebyl ořez dále zapotřebí.

Stále se pohybujeme v reportážním stylu, kde úprava fotografií nesmí narušit skutečnou realitu. Proto si fotografie nevyžadují retuš objektů či osob. Záběr musí být autentický a úpravy mohou mít formu již zmíněného ořezu nepotřebných detailů, vyvážení bílé, ztmavení či zesvětlení snímku, odstranění šumu, sytosti a živosti, zostření a jiných expozičních vad. Dále bychom se měli vyvarovat přílišnému experimentování a uměleckým pokusům v oblasti černobílé fotografie, především pokud máme celou sérii barevných fotografií a jeden snímek převeden do černobílé. Potom pak celá série nepůsobí jako celek. Na následujících fotografiích můžeme vidět rozdíl mezi barevnou a černobílou fotografií.

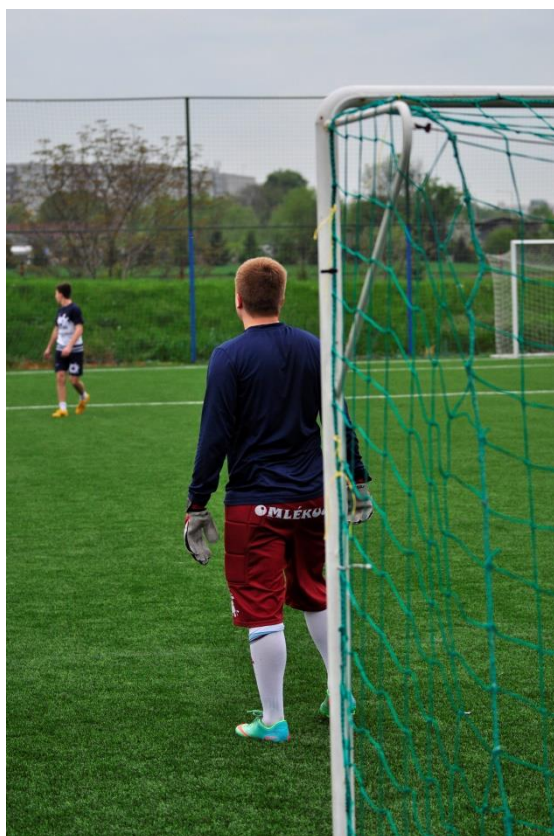
Zdroj: Vlastní fotografie

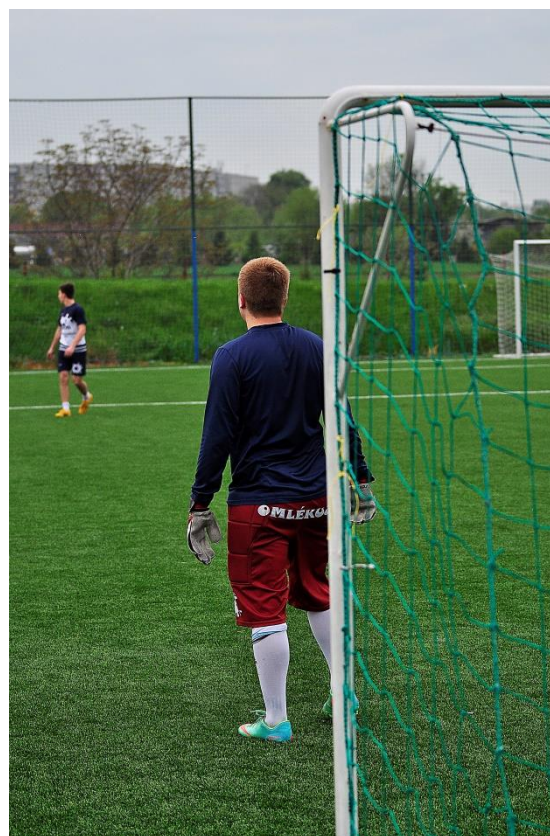
Zdroj: Vlastní fotografie

Po optimálním ořezu fotografie a nastavení barev jsem jako poslední krok udělal zostření fotografie. Doostření je nejuniverzálnější metodou zostření snímků. Pracuje na

principu zvýšení ostrosti okrajů obrazových bodů na mřížce bez zanechání výrazného množství stop úprav. Pracujeme se třemi hodnotami. Míra, poloměr a práh. První hodnota nám udává množství zostření, které hodláme aplikovat. Poloměr zase vzdálenost, která se vyhodnotí kolem každého obrazového bodu. Práh napovídá, jak velkou změnu si můžeme dovolit, aby byla stále přijatelná a nemuseli jsme ji nijak dále maskovat. Při publikování fotografií do tisku nebo na webové stránky dochází ke ztrátě ostrosti. Zde není na škodu snímky při úpravě lehce přeostrit. Příklad, jak vypadá fotografie bez zásahu ostření a po něm, si lze prohlédnout na níže přiložených fotografiích.

Zdroj: Vlastní fotografie

Zdroj: Vlastní fotografie

Během zostření dochází k nevratným a zásadním změnám na snímku. Proto se tento krok dělá až na závěr před ukládáním fotografie.

Vznik sportovní fotografie pomocí analogové zrcadlovky

Analogová zrcadlovka na rozdíl od běžné digitální se odlišuje tím, že fotografie se neukládají na SD kartu, nýbrž na kinofilm. Dalším omezujícím faktem je, naprostá jistota správného nastavení expozice v plně manuálním režimu. Neexistuje zde totiž možnost okamžitého náhledu po zachycení fotografie. Konečný výsledek se dozvíte až po vyvolání filmu. V dnešní době se v profesionálním prostředí neseťkáte s fotografem, který přijde na stadión s analogovou zrcadlovkou, kterou chce primárně využít k reportáži sportovní fotografie. Důvodem je zdoluhavá cesta od zpracování fotografie po uveřejnění do tisku nebo na webové stránky. Samozřejmě s nejistým výsledkem expozice.

Proto byl můj úkol jasný – zjistit, zda i amatérský sportovní fotograf jako já může pořídit kvalitní snímky pomocí této technologie. Doposud jsem fotil pouze reportážní snímky, kde jsem nebyl závislý na délce závěrky, resp. na krátkém čase, který je potřeba při pořízení „mražáku“. Fotografoval jsem pomocí vypůjčené analogové zrcadlovky značky Minolta Dynax 505si a zakoupeným barevným kinofilmem Fuji Superia 200/ 135-36. Záleželo tedy na mých dosavadních zkušenostech, jak nastavím ISO, clonu a čas. Ovlivněn jsem byl i odlišným objektivem 28 – 80 mm. Vyplývá z toho tedy, že fotografie budou mít podobu záběrů na celek, než výrazných detailů na druhé straně hřiště, jako tomu bylo u Nikonu.

Zdroj: Vlastní fotografie

Pro druhý poločas utkání jsem chtěl zachovat sjednocení expozice s poločasem prvním. Snažil jsem se tedy vycházet z předešlého nastavení u D90, kdy jsem ISO ponechal na hodnotě 400, hodnotu clony nastavil na $f/5,6$ a délku závěrky na $1/500$. Při náhledu na již výše uvedenou fotografii je patrné, že jsem si mohl dovolit použít delší čas, protože balón v letu je dostatečně „zmrazený“. Tím bych fotografii výrazně zesvětlil. Podotýkám, že příložená fotografie je bez jakéhokoli zásahu photoshopu.

Patrné na první pohled je i zrno, které se na fotografii objevuje. Snímek již není tak jasný a čistý jako od digitální zrcadlovky. Na druhou stranu snímek má své kouzlo právě v zrnu, které obsahuje. O to víc v dnešní době, kdy jsme doslova každý den atakováni fotografiemi v časopisech, novinách, na reklamách ve veřejné dopravě nebo v našich mobilních zařízeních a na internetu, které jsou upraveny k dokonalosti.

S ohledem na podnebí a přibývající čas, kdy se rychle začalo stmívat, jsem intuitivně zvýšil hodnotu ISO na 600. Bohužel jsem si nemohl zkontrolovat, zda je nastavený parametr optimální či nikoli. Proto následné snímky byly přexponované. Viz fotografie.

Zdroj: Vlastní fotografie

Pro představu, jak by vypadal případně upravený snímek z kinofilmu, jsem si náhodně vybral jednu ze série fotografií a připravil ukázkou níže. Na prvním snímku vidíme fotografii v „surovém“ stavu jak byla vyvolána z kinofilmu, na druhém snímku zase fotografii po úpravě jasu a kontrastu s mírným doostřením a ořezem.

Zdroj: Vlastní fotografie

Zdroj: Vlastní fotografie

Hypotéza č. 1: Přesnost a rychlost manuálního ostření závisí na šikovnosti a zkušenostech fotografa. Tato hypotéza se mi potvrdila. Zjistil jsem, že nemám dostatečné zkušenosti s manuálním ostřením, abych mohl bez problému pohotově zaostřit na sledovaný objekt.

Hypotéza č. 2: Clonu, čas a ISO musí fotograf při manuálním nastavení expozice vhodně zkombinovat. Tato hypotéza se mi potvrdila. Při nevhodně zvolené expozici, jsem měl fotografie podexponované nebo přeexponované.

Hypotéza č. 3: Při postprodukcí fotografie je vždy nutné snímek doostřit. Tato hypotéza se mi potvrdila. Všiml jsem si, že při vyvolání snímků z kinofilmu byl obraz mírně rozostřený.

ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce bylo popsat vznik a vývoj sportovní fotografie a její proměny. V praktické části jsem srovnával dva postupy vzniku sportovní fotografie pomocí digitální a analogové zrcadlovky. Fotografie jsem pořídil na zápase sedmé ligy skupiny C v malé kopané, známe jako hanspalská liga. Zápas se odehrál 5. května 2015 v 19 hodin mezi týmy Smíchov PSK a Omlékované sojky na hřišti sportovního klubu Motorlet Praha v Praze 5. První poločas jsem fotografoval na digitální zrcadlovku a druhý poločas jsem záznam ukládal na kinofilm.

Pomocí srovnávací metody jsem zjistil, že v dnešní době je fotografování sportu na digitální zrcadlovku v mnoha směrech snazší. Zejména při plném manuálním režimu si můžeme ihned ověřit správnost kombinace expozice v náhledu. Tato možnost u analogové zrcadlovky chybí. Další nespornou výhodou digitálních zrcadlovek je rychlost zpracování fotografií. Za pomoci SD karty, kam se pořízené snímky ukládají, a čtečky karet můžeme ihned snímky vložit do počítače a zároveň na místě upravit, popř. odeslat. V případě záznamu na kinofilm je musíme nejdříve zhotovit do digitální nebo tištěné podoby, aby mohly být nadále zpracovány. Dalším omezujícím prvkem analogové zrcadlovky je její typické zrno na fotografii a chybí zde i možnost ukládání snímků do formátu RAW. Již zmíněná SD karta v digitální zrcadlovce, má značný náskok v technologii co se možností počtu uložených fotografií týče. Kinofilm má totiž omezenou kapacitu snímků a dochází zde k časté výměně filmu.

Pro výzkum byly stanoveny tři hypotézy.

Hypotéza č. 1: Přesnost a rychlost manuálního ostření závisí na zručnosti a zkušenostech fotografa. Tato hypotéza se mi potvrdila. Zjistil jsem, že nemám dostatečné zkušenosti s manuálním ostřením, abych mohl bez problému pohotově zaostřit na sledovaný objekt.

Hypotéza č. 2: Clonu, čas a ISO musí fotograf při manuálním nastavení expozice vhodně zkombinovat. Tato hypotéza se mi potvrdila. Při nevhodně zvolené expozici jsem měl fotografie podexponované nebo přexponované.

Hypotéza č. 3: Při postprodukcí fotografie je vždy nutné snímek doostřit. Tato hypotéza se mi potvrdila. Všiml jsem si, že při vyvolání snímků z kinofilmu byl obraz mírně rozostřený.

Podrobnější rozbor výsledku hypotéz je uveden v praktické části bakalářské práce.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

ANG, T. *Základy digitální fotografie*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2013. ISBN 978-80-251-4149-6.

GÉLA, F. *Současná sportovní fotografie v českém denním tisku*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta sociálních věd, katedra žurnalistiky. Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Alena Lábová.

KOLIŠ, J. *Naučte se fotografovat sport kreativně*. 1. vyd. Brno: Zoner press, 2009. ISBN 978-80-7413-032-8.

KOZÁK, M. *Velká kniha sportovní fotografie*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2010. ISBN 978-80-251-3247-0.

LUKŠŮ, D. *Počátky sportovní žurnalistiky na stránkách periodického tisku na přelomu 19. a 20. století. Sport jako součást českého masového tisku*. Praha, 2011. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze. Institut komunikačních studií a žurnalistiky, katedra mediálních studií. Vedoucí disertační práce: Doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

GUTTMANN, A. *Sports: The First Five Millennia*. USA: University of Massachusetts Press, 2004. ISBN 978-1-55849-470-1. s. 180.

KOBRÉ, K. *Photojournalism the professional's approach*. 6. vyd. Boston: Focal Press, 2008. ISBN 978-0-7506-8593-1.

Seznam použitých internetových zdrojů

BAHENSKÝ ANTONÍN. [online]. 2014. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Anton%C3%ADn_Bahensk%C3%BD

BRUNER-DVOŘÁK RUDOLF. [online]. 2014. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Rudolf_Bruner-Dvo%C5%99%C3%A1k

CLONOVÉ HODNOTY. *Clonové hodnoty*. [online]. 2015 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://www.bra3.com/index.php/clanky-o-fotografovani/23-co-je-to-ev-aneb-pojmy-clona-cas-iso-citlivost>

CYKLISTICKÝ ČASOPIS. *Cyklistický časopis Le Vélocipéd Illustré z roku 1869*. [online]. veřejný zdroj [cit. 2015-02-28]. Dostupné z: http://translate.google.cz/translate?hl=cs&sl=fr&u=http://fr.wikipedia.org/wiki/Le_V%25C3%25A9locip%25C3%25A8de_illustr%25C3%25A9&prev=search

- DESGRANGE HENRI. [online]. 2015. Dostupné z: http://translate.google.cz/translate?hl=cs&sl=fr&u=http://fr.wikipedia.org/wiki/Henri_Desgrange&prev=search
- FOTBAL. *Historie fotbalu*. [online]. Dostupné z: <http://fotbal-historie.7x.cz/rubriky/pocatky-fotbalu>
- FOTORÁDCE. *Bokeh*. [online]. 2007. Dostupné z: <http://www.fotoradce.cz/co-je-to-bokeh-a-jak-ovlivnuje-vzhled-fotografii>
- FOTORÁDCE. *Citlivost*. [online]. 2011. Dostupné z: <http://www.fotoradce.cz/jak-optimalne-nastavit-citlivost-iso>
- FRANCOUZSKO-ČESKÁ OBCHODNÍ KOMORA. [online]. 2015. Dostupné z: <http://www.news.ccft-fcok.cz/pred-175-lety-se-svet-naucil-fotografovat/>
- FRIDRICH FRANTIŠEK. [online]. 2014. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Franti%C5%A1ek_Fridrich_%28fotograf%29
- HISTOGRAM. *Histogram*. [online]. 2011 [cit. 2015-03-09]. Dostupné z: <http://photographystepbystep.com/digital-imaging/histogram/>
- HISTORIE FOTOGRAFIE. [online]. 1998 - 2015. Dostupné z: <http://www.digimanie.cz/historie-fotoaparatu-a-fotografie/1815-3>
- KAUFMANN JOSEF VÁCLAV. [online]. 2015. Dostupné z: http://www.prijmeni.cz/osobnost/19160/josef_vaclav_kaufmann
- KELVINOVA STUPNICE. *Kelvinova stupnice*. [online]. [cit. 2015-03-09]. Dostupné z: <http://www.oehlingradce.cz/fotoradce/fr.asp?tab=fotoradce&id=115&burl=&pt=PXZC>
- KOLIŠ JIŘÍ. [online]. Dostupné z: http://www.kolis.cz/go_clanek.php?flag_clanek=home&langs=1&mid=26
- KOZÁK MARTIN. [online]. 2015. Dostupné z: <http://www.milujemefotografii.cz/martin-kozak-pouzivam-jen-jedno-telo>
- KŘENEK JIŘÍ. [online]. 2015. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Ji%C5%99%C3%AD_K%C5%99enek
- MALOCH KAREL. [online]. 2014. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_Maloch
- MAZANICE. „*Mazanice*”. [online]. 2015 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://www.martinkozak.com/gallery/drahova-cyklistika/>
- MLADOČEŠI. [online]. 2014. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1rodn%C3%AD_strana_svobodomysl%C3%A1

- NÁRODNÍ LISTY. [online]. 2014. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1rodn%C3%AD_listy
- PANNING. *Pannig*. [online]. 2010 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.fotoradce.cz/jak-fotografovat-pohyb-metodou-panning>
- PARFORSNÍ HON. [online]. 2014 http://cs.wikipedia.org/wiki/Parforsn%C3%AD_hon#Parforsn.C3.AD_hony_v_Pardubici.C3.ADch
- PESTRÝ TÝDEN. [online]. 2014. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Pestr%C3%BD_t%C3%BDden
- PŘEEXPOZICE A PODEXPOZICE. *Rozdíl mezi přeexpozicí a podexpozicí*. [online]. 2015 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Expozice_%28fotografie%29#/media/File:Chicago_Theatre_raw_frames.jpg
- REMOTE KAMERA. *Remote kamera z testování dakarové Tatry*. [online]. 2015 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: <http://www.martinkozak.com/gallery/testovani-dakarove-tatry/>
- RICCI. *Citlivost*. [online]. 2015 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://www.bra3.com/index.php/clanky-o-fotografovani/23-co-je-to-ev-aneb-pojmy-clona-cas-iso-citlivost>
- RICCI. *Clona*. [online]. 2015 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://www.bra3.com/index.php/clanky-o-fotografovani/23-co-je-to-ev-aneb-pojmy-clona-cas-iso-citlivost>
- RICCI. *Expoziční čas*. [online]. 2015 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://www.bra3.com/index.php/clanky-o-fotografovani/23-co-je-to-ev-aneb-pojmy-clona-cas-iso-citlivost>
- RŮŽIČKA MICHAL. [online]. 1999 - 2015. Dostupné z: <http://vice.idnes.cz/vice/mafra/fotografove.aspx?fotograf=michalruzicka&idnov=1154>
- SILBERER VIKTOR. [online]. 2015. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Viktor_Silberer
- SPORTOVNÍ FOTOGRAFIE. [online]. 2013. Dostupné z: <http://www.ephoto.sk/komunita/clanky-uzivatelov/1121/sportova-fotografia-1-cast/>
- STEREOSKOP. [online]. 2015. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Stereoskop>
- SYRŮČEK JAKUB. [online]. 2013. Dostupné z: <http://www.fotosyrucek.cz/reference.php>
- SVÁČEK MICHAL. [online]. 1999 - 2015. Dostupné z: <http://vice.idnes.cz/mafra/fotografove.aspx?fotograf=michalsvacek&idnov=1163>

SVĚTOZOR. [online]. 2014. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Sv%C4%9Btozor>

ŠULA MICHAL. [online]. 1999 - 2015. Dostupné z: <http://vice.idnes.cz/mafra/fotografove.aspx?fotograf=michalsula&idnov=1170>

TEREBA STANISLAV. [online]. 2014. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Stanislav_Tereba

VOJTĚCH DANIEL. [online]. 2001 - 2015. Dostupné z: <http://www.megapixel.cz/dan-vojtech-hvezda-sportovni-fotografie-1374839993>

WORLD PRESS PHOTO. *Vítězná fotografie prvního ročníku World Press Photo z roku 1955.* [online]. 2011 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: http://www.phalano.com/?page_id=86

ZOOM EFEKT. *Zoom efekt.* [online]. 2015 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://www.martinkozak.com/2009/09/fotime-sport-4-hratky-v-case/>

ZRCADLOVKA. [online]. 2015. Dostupné z: <http://www.jaknafoceni.cz/15/jak-fotit-zrcadlovkou/>

SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ a TABULEK

Seznam obrázků

Obrázek 1: Cyklistický časopis Le Vélocipéd Illustré z roku 1869	14
Obrázek 2: Vítězná fotografie prvního ročníku World Press Photo z r. 1955	22
Obrázek 3: První cvičitelský sbor Sokola Pražského z roku 1862	24
Obrázek 4: Remote kamera z testování dakarové Tatry	27
Obrázek 5: Rozdíl mezi přeexpozicí a podexpozicí	32
Obrázek 6: Clonové hodnoty.....	32
Obrázek 7: Histogram.....	34
Obrázek 8: Kelvinova stupnice	36
Obrázek 9: „Mražák”	38
Obrázek 10: Panning.....	39
Obrázek 11: „Mazanice”	40
Obrázek 12: Zoom efekt.....	40

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Fotografie s hanspalské ligy	I
---	----------

PŘÍLOHY

Příloha A – Fotografie z hanspalské ligy

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Lukáš Klímá

Obor: Sociální a mediální komunikace

Forma studia: prezenční studium

Název práce: Sportovní fotografie od počátku po současnost

Rok: 2015

Počet stran textu bez příloh: 52

Celkový počet stran příloh: 6

Počet titulů českých použitých zdrojů: 5

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 2

Počet internetových zdrojů: 42

Vedoucí práce: PhDr. Hugo Schreiber